

**ЕРНСТ ТЕОДОР АМАДЕУС
ХОФМАН
ЛЕШНИКОТРОШАЧКАТА**

Превод от немски: Страшимир Джамджиев, 1976

chitanka.info

БЪДНИ ВЕЧЕР

На дваисет и четвърти декември децата на медицинския съветник Щалбаум не биваше по никой начин да влизат в средната, а още помалко в съседната гостна стая. Фриц и Мари се бяха свили в един ъгъл на задната стаичка, вечерният здрач беше настъпил и те доста се страхуваха — както обикновено през деня, никой още не беше внесъл лампа в стаичката. Шепнейки с тайнствен глас, Фриц откри на помалката си сестра (тя беше едва седемгодишна), че още от сутринта в заключените стаи се чувало шумолене, тропане и дори леко почукване. А преди малко един дребен съмнителен човек се бил промъкнал през

коридора с голяма кутия под мишница, Фриц бил сигурен, че това може да е само кръстникът им Дроселмайер. Мари плесна радостно с малките си ръчички и извика:

— Ах, какво ли хубаво нещо е приготвил този път за нас кръстникът Дроселмайер!

Апелативният съдия Дроселмайер не се отличавахе с особена красота, беше дребен и слаб, имаше много бръчки по лицето и черен пластир на мястото на дясното око, но нямаше никаква коса, поради което носеше хубава бяла перука от стъкло, много майсторски направена. Но и самият им кръстник беше голям майстор, разбираше от часовници и дори сам ги правеше. Затова, когато някой от хубавите часовници у Щалбаумови заболееше и не можеше вече да пее, кръстник Дроселмайер идваше, сваляше стъклената си перука и жълтото си жакетче, препасваше една синя престилка и почваше да завира остри инструменти в часовника, така че от тази гледка малката Мари просто я заболяваше сърцето, но това не причиняваше никаква вреда на часовника, напротив, той пак оживяваше и започваше съвсем весело да мърка, да бие и да пее и всички много се радваха. Винаги когато идваше, кръстникът носеше в джоба си нещо хубаво за децата: понякога някое човече, което си въртеше очите и смешно се кланяше, понякога някоя кутийка, от която изскачаше птиченце, или друга играчка. Но за Коледа той винаги изработваше нещо особено хубаво и майсторско, което му струваше много труд, ето защо, след като подаръкът беше поднесен, родителите веднага го прибираха...

— Ах, какво ли хубаво нещо ни е приготвил кръстникът Дроселмайер — извика сега Мари.

Фриц беше на мнение, че този път сигурно ще е някоя крепост, в която всевъзможни много хубави войници маршируват нагоре-надолу и правят различни упражнения и тогава идват други войници, които искат да превземат крепостта, но войниците отвътре започват храбро да стрелят с топове, така че се разнасят страшни гърмежи.

— Не, не — прекъсна го Мари. — Кръстник Дроселмайер ми беше разказал за една хубава градина, вътре имало голямо езеро, в което плували красиви лебеди със златни гердани на шията и пеели чудно хубави песни. Тогава при езерото идвало едно малко момиченце и започвало да ги храни със сладък марципан.

— Лебедите не ядат марципан — прекъсна я рязко Фриц, — освен това кръстник Дроселмайер не може да направи цяла градина. Всъщност ние не разбираме нищо от неговите играчки, веднага ни вземат всичко обратно, затова предпочитам подаръците от татко и мама, те остават у нас и можем да правим с тях каквото си искаме!

И децата се опитаха да налучкат какво ли щяха да получат този път. Мари смяташе, че мамзел Трутхен (нейната голяма кукла) много се е променила напоследък, защото всяка минута падаше по-тромаво от всякога на пода и това не ѝ се разминаваше без ужасни белези по лицето, а пък за някаква чистота на облеклото не можеше и да се мисли. И най-строгите мъмрения не помагаха. А и мама се беше усмихнала, когато Мари толкова се беше зарадвала на малкото чадърче на Гретхен. А Фриц уверяваше, че неговата конюшня има нужда от един кафяв кон, пък и войските му останали изобщо без кавалерия, на татко това било много добре известно. С една дума, децата знаеха, че родителите им са купили всевъзможни хубави подаръци, които сега слагаха около елхата, и бяха сигурни, че Дядо Коледа гледа сега елхата с много благосклонни очи и че всеки коледен подарък, докоснат от благодатната му ръка, доставя такова удоволствие, каквото не може да се получи от нищо друго. На децата, които все си шепнеха за очакваните подаръци, напомни тези неща по-голямата им сестра Луиза, като добави, че всъщност самият Дядо Коледа е този, който подарява на децата чрез милите им родители винаги това, което ще им достави истинска радост и удоволствие, тия работи той разбира много по-добре от самите деца, ето защо те не трябва да желаят и да си въобразяват всевъзможни неща, ами тихо и мирно да очакват това, което ще им се подари. Малката Мари се замисли, но Фриц промърмори на себе си:

— Във всеки случай най-много бих се зарадвал на един кафяв кон и на ескадрон хусари.

Беше станало съвсем тъмно. Притиснати един до друг, Фриц и Мари не смееха вече да кажат нищо, струваше им се, че наоколо нещо шумоли с нежни крила и че някаква много хубава музика долита отдалеч. Една силна светлина премина край тях по стената и децата знаеха, че това е Дядо Коледа, който сега е отлетял на сияещи облаци при други щастливи деца. В този миг се разнесе сребристо звънтене: клинг-линг, клинг-линг, вратите се разтвориха и от голямата стая нахлу такава ослепителна светлина, че децата ахнаха високо и застанаха като заковани на прага. Но татко и мама пристъпиха към тях, уловиха ги за ръка и казаха:

— Елате, елате, мили деца, и вижте какво ви е донесъл Дядо Коледа.

ПОДАРЪЦИТЕ

Обръщам се към тебе, благосклонни читателю или слушателю Фриц, Теодор, Ернст или както и другояче да се наричаш, и те моля живо да си представиш своята последна, богато отрупана с хубави разноцветни подаръци, коледна маса. Тогава навярно ще можеш да разбереш как децата със светнали очи замряха занемели, как едва след известно време Мари въздъхна дълбоко и възкликна: „Ах, колко е хубаво, колко е хубаво!“, а Фриц опита няколко подскачания във въздуха, които излязоха извънредно сполучливи. Но децата трябваше да бъдат особено послушни и кротки през цялата година, защото никога не бяха получавали толкова много и толкова хубави подаръци, колкото този път. Голямата елха в средата бе отрупана с много златни и сребърни ябълки и по всички клони като пъпки и цветове никнеха захаросани бадеми, шарени бонбони и всевъзможни други лакомства. Но най-хубавото на тази чудесна елха бяха стотината свещи, запалени по тъмнозелените ѝ вейки. Те блещукаха като звездички, а тя, цялата светнала, канеше дружелюбно децата да си наберат от нейните цветове и плодове. А около елхата беше само блясък и красота — какви чудно хубави неща имаше, — нима може всичко това да се опише! Мари съгледа прелестни кукли, всевъзможни чистички малки сервизчета, а най-прелестна сред всичко изглеждаше една копринена рокличка с изящни цветни панделки. Тя висеше пред очите на Мари на своята закачалка, така че можеше да се разгледа от всички страни и Мари го стори веднага, като възторжено се провикваше:

— Ах, хубавата, ах, милата рокличка. И аз, сигурно аз ще я облека!

Между това Фриц беше опитал три-четири пъти в галоп и тръс новия си кафяв кон, който той действително намери привързан с юзда за масата. Слизайки от него, той каза, че това било страшно буен звяр, но нямало значение, той щял да се справи с него, след което отиде да направи преглед на новия ескадрон хусари. Те имаха разкошни червено-златисти униформи, оръжията им бяха от чисто сребро, а конете, които яздеха, блестяха от такава белота, че човек можеше да ги сметне почти за сребърни. Тъкмо децата започнаха, поуспокоени вече, да прелистват книжките с картинки, където имаше такива хубави цветя, пъстро облечени хора и дори извънредно мили, играещи дечица, нарисувани така естествено, сякаш бяха живи и готови да заговорят, да! — тъкмо децата започнаха да разглеждат тези чудесни книги, когато се разнесе нов звън. Те разбраха, че сега идва редът за подаръка на кръстника Дроселмайер, и изтичаха към стоящата до стената маса. Завесата, зад която тя бе скрита досега, бързо бе дръпната настрана. И какво видяха децата! На една зелена, изпъстрена с цветя, поляна се издигаше прекрасен замък с множество кристални прозорци и златни кули. Една

латерничка засвири, вратите и прозорците се разтвориха и всички видяха как вътре множество мънички, но прелестни господа и дами с шапки с пера и рокли с шлейфове се разхождат нагоре-надолу из залите. В следната зала, която цялата сияеше — колко свещички горяха по сребърните полилеи! — танцуваха под такта на музиката деца с късички якенца и роклички. Един господин в смарагдовозелено палто често поглеждаше от един прозорец, кимваше навън и пак се скриваше, докато самият кръстник Дроселмайер, но не много по-голям от татковия палец, излизаше понякога долу на вратата на замъка, след което отново влизаше. Облегнат с ръце на масата, Фриц погледа красивия замък и танцуващите и разхождащите се фигурки и накрая каза:

— Кръстник Дроселмайер, нека и аз да вляза в твоя замък!

Апелативният съдия му обясни, че това е невъзможно. И беше прав, защото от страна на Фриц беше глупаво да иска да влиза в замък, който и със златните си кули не е толкова висок, колкото него. Фриц също разбра това. След известно време, през което господата и дамите все тъй се разхождаха, децата все тъй танцуваха и смарагдовият господин все поглеждаше от същия прозорец, а кръстник Дроселмайер излизаше пред вратата, Фриц нетърпеливо извика:

— Кръстник Дроселмайер, хайде излез сега от другата врата насреща.

— Това не е възможно, драги Фрицхен — отговори апелативният съдия.

— Е, нека тогава — настоя Фриц, — нека тогава зеленият човек, който само надзърта от прозореца, да почне да се разхожда с другите.

— И това не е възможно — отговори пак съдията.

— Тогава нека излязат децата, искам по-отблизо да ги разгледам.

— Всичко това не е възможно — каза апелативният съдия кисело.

— Както е направен механизмът, така трябва и да остане.

— Тъй ли? — запита Фриц провлечено. — Значи е невъзможно? Слушай тогава, кръстник Дроселмайер, ако твоите наконтени малки човечета в замъка не могат да правят нищо друго, освен все същото, тогава те не са нещо особено и аз не държа много на тях... Друго нещо са моите хусари, те могат да се движат напред-назад, както аз искам, и не седят затворени в някаква къща.

И Фриц изтича при масата с подаръците и накара своя ескадрон да препусне на сребърните коне в тръс, да завие обратно, да атакува със саби и да стреля до насита. Също и Мари тихичко се измъкна, защото скоро и на нея ѝ омръзна да гледа разхождането и танцуването на кукличките в замъка, само че се помъчи това да не се забележи, както с брат ѝ, защото тя беше много възпитано и добро момиченце. Апелативният съдия се обърна доста нервиран към родителите:

— Такива изкусни работи не са за още неразумни деца, аз ще си опаковам замъка.

Но тогава майката отиде при замъка и поиска да ѝ бъде показано вътрешното устройство и чудесният, много майсторски направен, механизъм, който привеждаше в движение малките куклички. Съдията разглоби всичко на части и пак го сглоби. През това време той напълно си възвърна доброто настроение и подари на децата още няколко хубави кафяви мъже и жени със златни лица, ръце и крака. Те бяха от град Торн и миришеха много сладко и приятно на медени питки, което много зарадва Фриц и Мари. Сестра им Луиза облече, както пожела майка им, хубавата рокля, която ѝ бе подарена, и изглеждаше в нея прекрасно, а Мари, когато трябваше и тя да облече своята рокличка, пожела още малко да я погледа, което на драго сърце ѝ бе позволено.

ПОКРОВИТЕЛСТВАНИЯТ

Всъщност Мари не искаше да се отдели от масата с подаръците, защото беше открила нещо незабелязано досега. Когато хусарите на Фриц, които маршируваха до самата елха, се изтеглиха, тя съгледа чудесен мъничък човек, който тихо и скромно стоеше и сякаш спокойно чакаше да дойде и неговият ред. По отношение на ръста му имаше какво да се възрази, защото освен че въздългата, доста дебела горна част на тялото не отговаряше твърде на късите му тънки крачка, но и главата му беше прекалено голяма. Наистина спретнатото му облекло правеше много добро впечатление, то говореше за човек с вкус и образование. Той носеше много хубавичък виолетов хусарски мундир с множество бели шнулове и копченца, също такива панталони и най-хубавите ботушки, които някога са стояли на краката на студент, та дори и на офицер. Те така плътно прилягаха на прелестните крачка, че изглеждаха на тях като нарисувани. Наистина странно беше, че при такова облекло той беше наметнал на гърба си някаква доста тясна, не особено елегантна пелерина, която беше сякаш дървена, а на главата си бе сложил нещо като миньорско кепенце, но Мари си мислеше, че и кръстникът Дроселмайер имаше много лошо палто и ужасна фуражка и все пак беше много мил кръстник. „Впрочем — продължаваше да разсъждава в себе си Мари — кръстникът Дроселмайер дори и да се облече така изящно, както малкият, пак няма да изглежда тъй хубав като него.“ И докато разглеждаше с все по-голям интерес хубавичкия човек, когото от пръв поглед беше обикнала, Мари едва сега забеляза какво добродушие се четеше върху лицето му. Светлозелените му, доста големи изпъкнали очи изразяваха само приветливост и доброжелателство. Много му приличаше също чудесно подстриганата брада от бял памук, защото така още по-добре проличаваше приятната усмивка на аленочервените му устни.

— Ах — извика най-после Мари, — ах, мили татко, чий е този толкова хубавичък малък човек там при елхата?

— Той, мило дете — отговори баща ѝ, — ще работи усърдно за всички ви, ще чупи за вас със зъбите си твърдите лешници. Подарен е както на Луиза, така и на тебе, а също и на Фриц.

Баща ѝ взе внимателно малкия човек от масата, повдигна дървената му наметка, при което човечето отвори широко уста и показва два реда много бели остри зъбки. При поканата на баща си Мари пхна един лешник в устата му и — прас! — човекът го прехапа, черупките паднаха и Мари получи в ръката си вкусната ядка. Сега всички, също и Мари, научиха, че прелестният мъничък човек произхожда от рода на лешникотрошачите и упражнява професията на прадедите си. Мари запляска от радост с ръце, а баща ѝ каза:

— Тъй като нашият приятел, лешникотрошачът, мила Мари, толкова ти е харесал, ще трябва особено да го закриляш и покровителстваш, въпреки че, както казах, Луиза и Фриц ще могат също тъй с пълно право да го използват, както и ти самата!

Мари веднага взе мъничкия човек и го накара да чупи лешници, но избираше най-малките, за да не го принуждава да отваря толкова широко устата си, тъй като това никак не го разхубавяваше. Луиза дойде при нея и приятелят лешникотрошач трябваше да изпълни и за нея своята служба, нещо, което той с удоволствие вършеше, защото продължаваше все тъй приветливо да се усмихва. Междувременно от дългата езда и многото военни упражнения Фриц се беше поизморил малко и тъй като чу веселбата около трошенето на лешниците, изтича при сестрите и от сърце се разсмя, като видя смешното човече. И понеже и Фриц искаше да яде лешници, то почна да минава от ръце в ръце, без да престава да разтваря и шумно да затваря уста. Фриц му пхаше все най-големите и твърди лешници, ала изведнъж — прас-тряс! — три зъбчета паднаха от устата на лешникотрошача и цялата му долна челюст увисна и се разклати...

— Ах, горкичкият ми, миличкият ми лешникотрошач! — извика Мари и го взе от ръцете на Фриц.

— Това е един страшно глупав и прост хапльо — каза Фриц. — Като няма здрави челюсти, какво е седнал да чупи лешници, той не си разбира от занаята... Дай го насам, Мари! Той трябва да ми троши лешници, пък ако ще да загуби и останалите си зъби и да остане без челюст. Какво ще се занимаваме с такъв некадърник!

— Не, не — проплака Мари. — Няма да ти го дам, миличкият ми лешникотрошач, виж само как жално ме гледа и ми показва наранената си устица!... Но ти си безсърдечен човек... Биеш конете си и дори нареди един войник да бъде разстрелян.

— Така трябваше, ти не разбираш тия работи — извика Фриц. — Но лешникотрошачът е толкова твой, колкото и мой, дай го насам.

Мари започна неудържимо да плаче и бързо уви болния лешникотрошач в малката си кърпичка. Родителите и кръстникът Дроселмайер се приближиха. Съдията за голямо огорчение на Мари взе страната на Фриц. Но баща ѝ каза:

— Аз изрично оставих нашия приятел лешникотрошача под покровителството на Мари и тъй като е явно, че сега той има нужда от закрила, тя може, разбира се, да се разпорежда с него, без някой да има право да ѝ се бърка. Впрочем аз се чудя на Фриц, че изисква от един заболял по време на служба да продължава да изпълнява задълженията си. Като добър военен той би трябвало да знае, че един ранен никога не се задържа в строя.

Фриц много се засрами и без повече да се интересува от лешници и лешникотрошачи, мълком се измъкна към другия край на масата, където неговите хусари, след като разставиха необходимите предни постове, се оттеглиха на нощни квартири. Мари потърси и събра падналите зъбки на лешникотрошача, уви около болната му челюст една хубава бяла панделка, която измъкна от рокличката си, и след това още по-грижливо зави в кърпичката си клетия малък човек, който изглеждаше много блед и уплашен. Тя го държеше и люлееше на ръце като малко дете и разглеждаше хубавите картинки в новата книжка, която заедно с толкова много други неща днес ѝ беше подарена. И много се ядоса, което иначе не беше в характера ѝ, когато кръстникът Дроселмайер почна да ѝ се смее и постоянно да я пита как може да полага толкова грижи за такъв ужасно грозен хлапак... Сравнението, което беше направила с кръстника Дроселмайер, когато видя малкия, пак ѝ дойде наум и тя каза, вече много сериозно:

— Кой знае, драги кръстник, дали, ако се беше издокарал като моя мил лешникотрошач и ако имаше такива хубави лъснати ботушки на краката, кой знае дали щеше да изглеждаш тъй хубав като него!

Мари не можа да разбере защо родителите ѝ така се изсмяха и защо носят на апелативния съдия толкова се изчерви, а и той съвсем не

се разсмя тъй весело, както по-рано. Сигурно имаше някаква причина.

ЧУДЕСАТА

В дневната стая в дома на медицинския съветник — веднага вляво, щом се влезе в нея — има висок шкаф със стъклени врати. В него децата държаха всички хубави подаръци, които получаваха всяка година. Луиза беше още съвсем мъничка, когато бащата поръча шкафа при един много добър майстор, който му сложи такива невероятно прозрачни стъкла и изобщо изработи всичко тъй майсторски, че всяко нещо в него изглеждаше едва ли не по-излъскано и по-хубаво, отколкото когато се държеше в ръце. На най-горния рафт, недосегаем за Мари и Фриц, седяха майсторските подаръци от кръстника Дроселмайер, веднага под него беше рафтът за книжките с картинки, а двата по-долни рафта бяха предоставени на Мари и Фриц да слагат в тях играчките си, но ставаше така, че Мари подреждаше все най-долния рафт за жилища на куклите си, а Фриц разквартируваше своите войски на по-горния. Така беше и днес, защото, докато Фриц подреди своите хусари горе, Мари сложи долу мамзел Трутхен по-настрана, а настани новата, чудесно пременена кукла в много добре мебелираната стая и се покани при нея на сладки. Казах, че стаята беше много добре мебелирана, и това е вярно, защото аз не зная дали и ти, моя внимателна слушателко Мари, имаш като малката Щалбаум (ти вече знаеш, че и тя като тебе се казва Мари!), да, аз не зная дали и ти имаш като нея такава малка, пъстро тапицирана кушетка, такива прелестни столчета и крайно симпатична чайна масичка, но преди всичко такова чудесно полирано малко легло, на което си почиваха най-хубавите й кукли. Всичко това беше подредено в ъгъла на шкафа, чиито стени бяха облепени с картинки, и ти можеш, разбира се, да си представиш, че в тази стая новата кукла, която, както Мари още същата вечер узна, се казваше мамзел Клерхен, се почувства великолепно.

Вечерта вече напредна, наближи дори полунощ, кръстникът Дроселмайер отдавна си беше отишъл, но децата все още не можеха да се откъснат от стъкления шкаф, колкото и майка им да ги подканваше, че най-после трябва да си легнат.

— Право е — извика накрая Фриц, — горките момчета (той имаше предвид хусарите си) трябва вече да си починат, а докато аз съм тук, никой не смее дори да клюмне, знам си го аз!

И отиде да спи. Но Мари се помоли:

— Остави ме още мъничко, мила мамо, още съвсем мъничко ме остави, аз имам още малко работа и щом я свърша, веднага ще си легна!

Мари беше много послушно и разумно дете, така че майка ѝ спокойно можеше да я остави сама още малко при играчките. Но за да не би Мари, улисана около новата кукла и изобщо около хубавите играчки, да забрави свещите, които горяха край шкафа, майка ѝ угаси всичките, така че остана да гори само лампата, която висеше от тавана в средата на стаята и пръскаше мека, умерена светлина.

— Ела по-скоро да спиш, мила Мари, иначе няма да можеш утре да станеш навреме — извика майката, прибирайки се в спалнята.

Щом Мари остана сама, веднага пристъпи към това, което ѝ бе на сърцето и което, и тя не знаеше защо, не можеше да сподели с майка си. Все още държеше на ръце, завит в кърпичката си, болния лешникотрошач. Сложи го внимателно на масата, полекичка го разви и прегледа раните му. Лешникотрошачът беше много бледен, но така жалостиво-приятелски се усмихваше, че просто сърцето я заболя.

— Ах, лешникотрошачето ми — каза Мари тихо, — не се сърди, че брат ми Фриц ти причини такава болка, той не го направи с лошо намерение. Фриц е станал само малко коравосърдечен от лудешкия си военен живот, иначе е много добро момче, уверявам те. Но сега аз ще се грижа за тебе много старателно, докато станеш пак напълно здрав и щастлив; зъбките ти ще закрепя и рамената ти ще оправи кръстник Дроселмайер. Той разбира от тия неща.

Мари не можа да довърши, защото, щом спомена името на Дроселмайер, приятелят ѝ лешникотрошачът ужасно изкриви лице, от очите му сякаш изскочи искрящо зеленикаво жило. Но в мига, в който Мари щеше да се ужаси, пред нея пак беше жалостиво усмихващото се лице на честния лешникотрошач и тя разбра, че засилената светлина на

припламналата поради въздушното течение лампа бе така разкривила лицето на нейния лешникотрошач.

— Какво глупаво момиче трябва да съм, щом така лесно се плаша само при мисълта, че една дървена кукла може да си криви лицето! Все пак аз си обичам моя лешникотрошач, защото е тъй смешен и при това тъй добродушен, затова той трябва да бъде лекуван и гледан, както следва! — при тези думи Мари взе приятеля лешникотрошач на ръце, отиде при стъкления шкаф и каза на новата си кукла: — Много те моля, мамзел Клерхен, отстъпи леглото си на ранения и болен лешникотрошач и се задоволи засега с кушетката. Виж се каква си здрава и силна, иначе щеше ли да имаш такива закръглени тъмночервени бузи, а и колко, дори най-хубави кукли могат да разполагат с такава мека кушетка?

Пременена в бляскавото си коледно облекло, мамзел Клерхен изглеждаше много важна и нацупена. Тя не сметна за нужно да отговори.

— Какво ли ще му мисля толкова — каза Мари.

Тя взе креватчето, сложи много внимателно и нежно на него лешни-котрошача, привърза с още една хубава панделка, която носеше като колан, ранените му рамена и го зави до ушите.

— Но при непослушната Клара той не бива да остане — продължи тя и като вдигна леглото заедно с лежащия на него лешникотрошач, качи го на по-горния рафт при хубавото село, в което квартируваха хусарите на Фриц. Заклучи шкафа и искаше вече да отиде в спалнята, когато — слушайте, слушайте, деца! — нещо започна тихо-тихо да шушне, да шепне и да шумоли — зад печката, зад столовете, зад шкафовете... В това време стенният часовник започна все по-високо и по-високо да бръмчи, да хърка, но все не можеше да избие. Мари погледна към него и какво да види! Голямата позлатена кукумявка, която седеше на него, беше отпуснала крилете си, така че сега те покриваха целия часовник, и беше издала напред грозната си котешка глава с крива човка. И часовникът все повече хъркаше и ясно казваше:

— Хърр-хърр-ърр, всички трябва да хъркате, тихо да мъркате... Царят на мишките има развит слух... Прр-прр, бум-бум, хайде, пейте, запейте му старата песенчица. Прр-прр, бум-бум, удрай, камбанке, удрай, скоро всичко ще свърши!

И това бум-бум се повтори глухо и пресипнало дванайсет пъти!...

Мари изтръпна от страх и щеше да избяга още щом видя, че кръстникът Дроселмайер е кацнал вместо кукумявката на стенния часовник и е провесил жълтите си пешове от двете страни като крила, но намери сили и извика разплакана:

— Кръстник Дроселмайер, кръстник Дроселмайер, какво търсиш там горе? Слез долу при мене и недей така да ме плашиш ти, лош кръстник Дроселмайер!

Тогава наоколо започна някакво необуздано кискане и църкане и скоро зад стените се зачу тичане и тропот от хиляди малки крачка и хиляди мънички светлинки взеха да надзъртат от пролуките на пода. Но това не бяха светлинки, не! Това бяха малки искрящи очички и Мари видя, че отвсякъде към нея поглеждаха и се мъчеха да изскочат навън множество мишки. И скоро из цялата стая започна: троп-троп, хоп-хоп — и все по-ясно видими и гъсти тълпи мишки се разтичаха в галоп нагоре-надолу, докато накрая се подредиха, както Фриц строяваше своите войници, когато трябваше да тръгне на бой. За Мари то беше много забавно и тъй като тя нямаше естествено отвращение към мишките, както някои други деца, скоро цялата ѝ уплаха щеше да се размине, но изведнъж се разнесе такова ужасно и пронизително пицнене и църкане, че косата ѝ настръхна от страх! Ах, какво видя тя сега! Не, наистина, драги читателю Фриц, аз знам, че и в твоите гърди, както у мъдрия и смел пълководец Фриц Щалбаум, тупти юнашко сърце, но ако беше видял това, което беше сега пред очите на Мари, наистина би побягнал и мисля дори, че би скочил веднага в леглото и би дръпнал завивката доста повече над ушите, отколкото е необходимо... Ах! Но горката Мари не можеше да стори това, защото — слушайте, деца! — точно пред краката ѝ започна сякаш да извира, като под натиска на някаква подземна сила, пясък, вар, разтрошени тухли и седем миши глави със седем блестящи корони се подадоха с отвратително съскане и църкане. Скоро се показа и цялото тяло на мишката, от чиято шия бяха израснали седемте глави, и голямата, украсена със седем корони, мишка ликуващо изцвърча три пъти с цяло гърло към безбройната войска, която изведнъж се раздвижи и — хоп-хоп, троп-троп — тръгна — ах! — право към шкафа, право към Мари, която стоеше с гръб към стъклената му врата. От страх, от ужас сърцето на Мари така се разтупа, че тя помисли, че то ще изскочи от гърдите ѝ и тя ще умре. Но

изведнъж кръвта ѝ се смръзна в жилите. Почти загубила съзнание, Мари политна назад и тогава: прас-прас, хърр — и стъклото от вратата на шкафа се срина на парчета на пода, защото се бе блъснала с лакът в него. В същия миг почувства остра болка в лявата ръка, но някак си изведнъж ѝ олекна на сърцето, вече не се чуваше никакво църкане и свиркане, настанала бе пълна тишина и макар че не се решаваше да погледне, тя повярва, че уплашени от издрънчаването на стъклото, мишките са избягали в дупките си... Но какво беше това пак?... В шкафа зад самия гръб на Мари се зачу странно трополене и тънички гласчета започнаха да се провикват:

— Да ставаме, да ставаме, искаме да се сражаваме — още тази нощ, с цялата мощ, напред след вожда в тъмната нощ!

И хармонични камбанки зазвънтяха много хубаво и приятно.

— Ах, та това е моята латерничка — извика весело Мари и отскочи бързо встрани. И тогава видя, че в шкафа стана странно светло и започна необикновена шетня. Това бяха множество кукли, които една през друга тичаха и буйно ръкомахаха. Изведнъж се надигна и лешникотрошачът, отхвърли завивката, скочи с двата крака едновременно вън от леглото и високо извика:

— Прас, прас, дран — мръсна миша сган, мръсна дива сган, — прас и прас, и дран, навън, миша сган!

И с тези думи изтегли малката си сабя, размаха я във въздуха и извика:

— Хайде, драги мои васали, приятели и братя, искате ли да застанете рамо до рамо с мен в тежката борба?

Веднага в отговор въодушевено се отзоваха трима Скарамуши, един Панталоне, четирима Коминочистача, двама Свирачи на цитра, един Барабанчик:

— Да, повелителю наш, ние сме ти предани и непоколебимо верни, готови сме да тръгнем на бой, за да победим или да умрем!

И всички се втурнаха след въодушевения лешникотрошач, който смело скочи от опасно високия горен рафт. Да, на всички им беше лесно да се смъкнат отгоре, защото не само че бяха богато облечени в много плат и коприна, но и самата им вътрешност беше натъпкана само с памук и трици, затова те тупнаха отгоре като чували с вълна. Но горкият лешникотрошач сигурно щеше да си счупи я ръка, я крак, защото — помислете си само — от по-горния рафт, на който беше, до

най-долния имаше почти две стъпки височина, а неговото тяло беше тъй крехко, като че бе издялано от липово дърво. Да, лешникотрошачът щеше да си счупи я ръка, я крак, ако в момента, в който полетя надолу, мамзел Клерхен не бе скочила от кушетката и не бе поела героя с голата сабя в меките си прегръдки.

— Ах, милата ми, добричката ми Клерхен! — изхълца Мари. — Колко погрешно съм те оценила, ти сигурно на драго сърце отстъпи креватчето си на нашия приятел лешникотрошача!

Ала притиснала нежно младия герой на копринените си гърди, мамзел Клерхен каза:

— Благоволете, господарю, тъй болен и наранен, както вие сте, да не влизате в боя и да не излагате живота си на опасност. Вижте как вашите верни васали, така войнствени и сигурни в победата, вече се събират. Скарамуш, Панталоне, Коминочистача, Свирача на цитра и Барабанчика са вече долу и фигурките от играта на лозунги от моя рафт вече явно се раздвижват! Благоволете, о, господарю, да си починете в моите прегръдки или да наблюдавате от височината на моята шапка с пера вашата победа!

Така говореше Клерхен, но лешникотрошачът зарита тъй невъзпитано с крака, че Клерхен трябваше веднага да го сложи на земята. Тогава той веднага се отпусна най-учтиво на едното си коляно и прошепна:

— О, мадам, винаги ще си спомням проявената от вас милост и благоволение към мен по време на боя и лютата бран!

А Клерхен в отговор се поклони дълбоко, хвана го за ръчичките, издигна го нежно, бързо свали своя отрупан с лъскави мъниста колан и поиска да го окачи на малкия, но той отстъпи две крачки назад, сложи ръка на сърцето си и произнесе тържествено:

— Благоволете да не пропилявате напразно вашето благоразположение към мене, о, мадам, защото...

Той се запъна, въздъхна дълбоко, сетне бързо дръпна от рамената си панделчицата, с която Мари го беше превързала, притисна я към устните си, праметна я през рамо като офицерски шарф и размахал безстрашно извадената си сабя, прескочи пъргаво като птиченце долния перваз на шкафа и стъпи на пода...

Сигурно сте забелязали вече, мои благосклонни и превъзходни слушатели, че и по-рано, още когато беше напълно здрав и жизнен,

лешникотрошачът беше почувствал цялата любов и добрина, която бе проявила към него Мари, и само защото и той я беше обикнал, не пожела да приеме и да си сложи дори едно коланче от мамзел Клерхен, макар че то така блестеше и беше тъй красиво наглед. Верният и добър лешникотрошач предпочете да се украси със скромната панделчица на Мари... Но какво щеше да стане по-нататък? Щом лешникотрошачът скочи на пода, църкането и писукането започна отново. Ах, под голямата маса се бяха събрали грозни пълчища от безброй мишки и над всички стърчеше отвратителният мишок със седемте глави! Какво щеше да стане сега?...

СРАЖЕНИЕТО

— Бий тревога, верен мой васале барабанчик! — извика високо лешникотрошачът и барабанчикът веднага започна да бие майсторски барабана, така че стъклата на шкафа трепнаха и зазвънтяха. Отвътре се зачу трясък и трополене и Мари видя, че капациите на всички кутии, в които Фриц бе разквартирувал армията си, шумно се разтвориха и войниците заизлизаха и заскачаха на най-долния рафт, където се подредиха в стройни редици. Лешникотрошачът тичаше нагоре-надолу и с въодушевени думи насърчаваше войските:

— Никой тръбач да не смее да мръдне — викаше гневно лешникотрошачът. После бързо се обърна към Панталоне, който беше попребледнял, удължената му долна челюст силно се клатеше, и му каза тържествено:

— Генерале, познати ми са вашата храброст и вашата опитност, тук е нужна бърза ориентация и използване на момента. Поверявам ви командването на цялата кавалерия и артилерия, от кон вие не се нуждаете — имате дълги крака, с тях галопирате задоволително... Изпълнете сега, което дългът ви повелява.

Панталоне притисна дългия си тъничък пръст към устните си и изкукурига така пронизително, сякаш стотина малки тръбачи надуха весело тръбите си. Тогава в шкафа настана едно цвилене, едно биене с копита и — я гледай! — Фрицовите кирасири, драгуни и преди всичко новите блестящи хусари скочиха и бързо се строиха долу на пода. Сега полк след полк с развети знамена и музика войските започнаха да дефилират край лешникотрошача и да се строят на пода в широка редица направо на стаята. Но пред всички с трополене преминаха Фрицовите топове, обкръжени от артилеристите си, и скоро се зачу: бум-бум. Мари видя как захарните топчета попадаха в гъстите колони на мишките, от което те станаха целите като напудрени и страшно се засрамираха. Но най-много загуби понасяха те от една тежка батарея, която бе заела позиция на мамино столче за крака и — бум-бум-бум — стреляше едно след друго по мишките с малки медени бисквитки, от чиито попадения те припадаха. Но мишките настъпваха все по-близо и

по-близо, прегазиха дори няколко оръдия, тогава се чу някаква пукотевица: прр-прр, пррр, — и от дим и прах Мари едва виждаше вече нещо от това, което ставаше. Едно беше сигурно: всеки корпус се биеше с крайно ожесточение и победата дълго време се колебаеше ту на едната, ту на другата страна. Мишките хвърляха в боя все нови и нови сили и техните малки сребърни хапчета, които ловко хвърляха, попадаха вече и във вътрешността на стъкления шкаф. Загубили ума и дума, Клерхен и Трутхен тичаха като безумни и чупеха отчаяно ръце.

— Нима ще трябва да умра в най-цъфтящата си младост — аз, най-хубавата кукла! — викаше Клерхен.

— Затова ли съм се запазила така добре, за да загина тук, между моите четири стени? — плачеше Трутхен.

После се хвърлиха една на друга в прегръдките и така ревнаха, че въпреки ужасния шум гласовете им пак се чуваха. Защото за всичко, което ставаше наоколо, вие едва ли бихте могли да имате представа, драги слушатели. То беше някакво страшно прр-пррр, таф-тиф, танггг, танггг, бум-бур-рум, бум-бур-рум, бум — едно след друго, непрекъснато. Същевременно мишките и техният цар църкаха и

пискаха и сред всичко това се чуваше мощният глас на лешникотрошача. Той даваше разумни заповеди и се виждаше как крачи сред намиращите се в разгара на боя батальони!... Панталоне беше извършил няколко блестящи кавалерийски атаки и се бе покрил със слава, но хусарите на Фриц попадаха под огъня на мишата артилерия, която стреляше с отвратително миришещи снаряди, които правеха ужасни петна по червените им мундири, така че те не се решиха да отидат напред. Панталоне им заповяда да се изтеглят вляво и увлечен в командването си, направи същото и със своите кирасири и драгуни, тоест те всички се изтеглиха вляво и се запътиха към къщи. Поради това разположената на столчето за крака батарея изпадна в опасно положение и не след дълго гъста тълпа ужасно грозни мишки наближи към нея и я атакува така енергично, че цялото столче заедно с артилеристите и оръдията се прекатури. Лешникотрошачът изглеждаше много смутен и заповяда на дясното крило да се изтегли по-назад. Ти знаеш, опитен във военните дела слушателю Фриц, че такова изтегляне е почти равносилно с побягване от заеманата позиция, и вече скърбиш заедно с мене за нещастieto, надвиснало над армията на малкия любимец на Мари — лешникотрошача!... Но отмести погледа си от тази беда и виж лявото крило на лешникотрошачовата армия, където всичко върви още много добре и вдъхва големи надежди както за армията, така и за военачалника ѝ. По време на най-разгорещения бой огромни миши кавалерийски сили, промъкнали се тихомълком под скрина, изскочиха оттам и яростно се нахвърлиха с отвратителни църкащи крясъци върху лявото крило на лешникотрошача, но на каква съпротива само се натъкнаха!... Бавно, доколкото трудният терен позволяваше, корпусът от играта на изненади под командването на двама китайски императори бе настъпил и образувал затворено от всички страни *каре*... Тия мъжествени, твърде смесени, отлични войскови части, състоящи се от множество градинари, тиролци, тунгуси, фризьори, арлекини, купидони, лъвовe, тигри, лемури и маймуни, се биеха със самообладание, смелост и издръжливост. И този елитен батальон щеше със спартанска храброст да изтръгне победата от ръцете на врага, ако един дръзновен вражески ротмистър не се бе врязал с безумна смелост в карето и не бе отхапал главата на един от китайските императори, който при падането си премаза двама тунгуси и един лемур. В редиците на карето се образува празнота, през която

врагът нахлу, и в кратко време целият батальон беше изгризан. Но това злодеяние не принесе голяма полза на врага. Когато един жаден за кръв миши кавалерист прехапа през средата своя храбър противник, в гърлото му заседна едно печатно етикетче, от което той се задави и моментално умря. Но помогна ли това на армията на лешникотрошача, която, започнала веднъж да отстъпва, отстъпваше все повече и повече, така че клетият лешникотрошач беше останал само с шепа бойци, и то вече до самия шкаф?

— Да излязат на линия резервите! Панталоне, Скарамуш, Барабанчик — къде сте?

Така викаше лешникотрошачът, който се надяваше, че в шкафа ще бъдат сформирани нови военни попълнения. И наистина, няколко кафяви мъже и жени със златни лица, шапки и шлемове дойдоха, но се биеха толкова неумело, че не улучваха никого от неприятелите и дори без малко щяха да свалят кепето на техния пълководец, лешникотрошача. Скоро вражеските стрелци им отхапаха краката, те се катурнаха и на всичко отгоре пребиха и няколко другари по оръжие на лешникотрошача. Сега, плътно обграден от враговете, лешникотрошачът се видя сериозно застрашен. Той се опита да прескочи перваза на шкафа, но краката му бяха твърде къси. Клерхен и Трутхен лежаха в несвяст, не можеха да му помогнат, а хусарите и драгуните весело прескачаха край него в шкафа. Тогава, в крайно отчаяние, той извика:

— Един кон, един кон, цяло царство за един кон!

В този миг двама вражески стрелци го уловиха за дървената наметка и с тържествуващо изцвърчаване от седемте си гърла царят на мишките се втурна към него. Мари не можа повече да издържи.

— О, горкият ми лешникотрошач, горкият ми лешникотрошач! — извика тя, хълцайки, грабна, без да съзнава какво прави, лявата си обувка и с всичката си сила я хвърли в най-гъстата тълпа мишки по посока на техния цар. В този миг сякаш всичко стана на пух и прах, но Мари почувства още по-остра болка в лявата си ръка и падна в безсъзнание на земята.

БОЛЕДУВАНЕТО

Когато се пробуди от дълбокия си, подобен на смърт, сън, Мари лежеше в малкото си креватче. Слънцето светеше и чудно искреше през заскрежените стъкла на прозореца. А до самата нея седеше някакъв чужд човек, в когото скоро позна хирурга Венделщерн. Той каза тихо:

— Тя вече се пробуди!

Майка ѝ се приближи и със страх я изгледа изпитателно.

— Ах, мила мамо — прошепна малката Мари, — отидоха ли си вече ужасните мишки и спаси ли се добрият ми лешникотрошач?

— Недей да говориш такива глупости, мила Мари — отвърна майка ѝ, — какво общо имат мишките с лешникотрошача? Ех, ти, лошо дете! Знаеш ли какъв страх и грижи ни причини? Така е, когато децата са неразбрани и не слушат родителите си. Снощи игра с куклите си до късно през нощта. На тебе ти се е доспало и може би някое изскочило мишле, макар че тук няма мишки, те е изплашило; ти си разбила с лакътя си едно стъкло на шкафа и така си се наранила, че господин Венделщерн, който ей сега ти извади от раната останалите в нея стъкла, казва, че ако стъклото ти беше прерязало някоя вена, ръката ти можеше да остане саката или ти да умреш от кръвоизлив. Слава Богу, че посред нощ се събудих и като видях, че толкова късно още те няма, станах и отидох във всекидневната. Ти беше паднала в безсъзнание на земята до самия шкаф и кръвта ти течеше. От уплаха щях без малко и аз да припадна. Ти лежеше, а около тебе бяха разхвърляни много от оловните войничета на Фриц, кукли, натрошени игри и медени човечета, а лешникотрошачката беше върху разкъравената ти ръка и малко по-далеч — лявата ти обувка.

— Ах, мамичко, мамичко — прекъсна я Мари, — виждате ли, това са били следите от голямото сражение между играчките и мишките и затова толкова се изплаших, защото мишките искаха да пленят горкия лешникотрошач, който командваше армията на

играчките. Тогава хвърлих обувката си сред мишките и не зная какво е станало по-нататък.

Хирургът Венделщерн смигна на майката и тя каза много нежно на Мари:

— Добре, добре, мило дете, успокой се, всички мишки си отидоха и лешникотрошачката стои здрава и читава в стъкления шкаф.

Сега влезе в стаята и медицинският съветник. Той дълго говори с хирурга Венделщерн, после премери пулса на Мари и тя чу, че ставаше дума за треска от раната. Мари трябваше да остане на легло и да взема лекарства. Това продължи няколко дни, макар че освен известна болка в ръката тя всъщност не се чувстваше нито болна, нито зле. И научи, че лешникотрошачето се спасило живо и здраво от сражението и на нея като насън понякога ѝ се струваше, че то съвсем ясно, макар с много жален глас, ѝ казва: „Мари, скъпа моя, на вас дължа много, но вие можете да сторите за мене и нещо повече.“ Мари напразно мислеше какво би могло да бъде то, нищо не можеше да ѝ дойде наум. Да играе сега Мари не беше в състояние поради наранената си ръка, а поискаше ли да чете или да разглежда книжките с картинки, очите ѝ странно се премрежваха и тя трябваше да се откаже и от тях. Времето течеше много бавно и тя с нетърпение очакваше вечерния здрач, защото тогава майка ѝ сядаше до леглото ѝ и започваше да ѝ чете и разказва чудесни неща. И веднъж, тъкмо когато майка ѝ беше завършила чудесната приказка за принц Факардин, вратата се отвори и кръстникът Дроселмайер влезе с думите:

— Я да видя и аз как е моята болна и ранена Мари!

Но щом Мари съгледа кръстника Дроселмайер с жълтото му жакетче, пред очите ѝ живо застана картината от оная нощ, когато лешникотрошачът загуби сражението с мишките, и тя неволно извика:

— О, кръстник Дроселмайер, ти беше ужасен, видях те как беше кацнал на часовника и го беше покрил с крилата си, за да не бие, защото иначе мишките щяха да побегнат — аз самата чух как ти викаше царя на мишките, а защо не дойде на помощ на лешникотрошача, защо не дойде на помощ на мен, лош кръстнико Дроселмайер! Ти си виновен сега, задето лежа тук ранена и болна!

Майката изплашено запита:

— Какво става с теб, мила Мари?

Но кръстникът Дроселмайер направи много странна физиономия и заговори с хъркащ, монотонен глас:

— Ти, махало, хайде хъркай, часа точен ти не бъркай, хър и хър, ти, махало, хайде, бър — тихо хър и хър, и хър — будно бият тез камбанки, клинг и клинг, хинг и хонг, хонг и хой — кукличке, недей се бой, бий, камбанке мила, драга, мишият цар вече бяга, кукумявката долита и камбанката я пита — пак и пик, пик и пук — бим-бим-бум, — не вдигай шум, хайде хъркай ти, махало, хъркай, ти часа не бъркай — хър и хър, пир и пър!

Мари загледа слисана кръстника Дроселмайер, защото ѝ се стори съвсем друг, много по-грозен от обикновено, както размахваше насам-натам дясната си ръка като кукла, теглена с канап. Тя щеше хубавичко да се изплаши от кръстника, ако майка ѝ не беше тук и ако брат ѝ, който междувременно също се беше вмъкнал в стаята, не беше го прекъснал с високия си смях:

— Я, кръстник Дроселмайер — извика Фриц, — днес си много смешен, правиш движения като моя палячо, който отдавна съм захвърлил зад печката.

А майка му остана много сериозна и запита:

— Драги господин апелативен съдия, това е много особена шега, какво искате да кажете?

— Боже мой — отговори засмян Дроселмайер, — нима не знаете хубавата ми часовникарска песничка? Аз винаги обичам да я пея при такива пациентки като Мари.

С тези думи той бързо седна до самото легло на Мари и каза:

— Не ми се сърди, че не изкълвах веднага и четиринайсетте очи на царя на мишките, то не можеше да стане, но вместо това ще ти доставя истинска радост.

Апелативният съдия бръкна в джоба си и това, което полекичка извади, беше лешникотрошачът, на когото бе закрепил здраво загубените му зъбки и беше оправил изкълчената му челюст. Мари извика, възхитена от радост, а майка ѝ каза усмихната:

— Виждаш ли колко е добър към твоя лешникотрошач кръстникът Дроселмайер?

— Трябва все пак да признаеш, Мари — подхвърли апелативният съдия, — трябва все пак да признаеш, че лешникотрошачът не може да се похвали със своя ръст и че лицето му по никой начин не може да

бъде наречено красиво. Как се е получила в неговия род подобна грозота и как е започнала да се наследява, ще ти разкажа, ако пожелаеш да ме изслушаш. Или може би знаеш вече историята за принцеса Пирлипат, магьосницата Мишонка и изкусния часовникар?

— Слушай, кръстник Дроселмайер — прекъсна го неочаквано Фриц, — ти добре си поставил зъбите на лешникотрошача и си му наместил челюстта, та вече да не се клати, но къде му е сабята, защо не му препаса една сабя?

— Ха — отговори апелативният съдия сърдито, — ти, момко, знаеш само да се заяждаш и да кориш. Какво ме интересува мен сабята на лешникотрошача, аз му лекувах тялото, сега нека сам, както си ще, да се снабдява със сабя.

— Така е — провикна се Фриц, — ако е мъж на място, сам ще съумее да си намери оръжие.

— И тъй, Мари — продължи апелативният съдия, — кажи ми, знаеш ли историята за принцеса Пирлипат?

— Не, не — отговори Мари, — разказвай, мили ми кръстник Дроселмайер, разказвай!

— Надявам се — каза медицинската съветничка, — надявам се, драги господин апелативен съдия, че вашата история няма да бъде толкова страшна, колкото тези, които обикновено разказвате.

— Съвсем не, скъпа госпожо медицинска съветнице — отвърна Дроселмайер, — напротив, това, което ще имам честта да разкажа, е много забавно.

— Разказвай, разказвай, мили кръстнико — извикаха децата и апелативният съдия започна така.

ПРИКАЗКА ЗА ТВЪРДИЯ ЛЕШНИК

Майката на Пирлипат била жена на един цар, значи била царица и следователно Пирлипат още от раждането си била принцеса. Царят бил извън себе си от радост, когато видял хубавата си дъщеричка в люлката, заиграл, затанцувал, заскачал на един крак и не спирал да вика:

— И-ха-ха! Виждало ли се е някога нещо по-хубаво от моето Пирлипатче?

И всички министри, генерали, президенти и щабофицери скачали наоколо на един крак като бащата на отечеството и високо викали:

— Не, никога!

И наистина не можело да се отрече, че откак свят светува, не се било раждало такова хубаво дете като принцеса Пирлипат. Личицето ѝ било сякаш изтъкано от нежен лилиевобял и розово-червен копринен пух, очичките ѝ били същински жив, искрящ лазур, а косицата ѝ се виела на блестящи златни къдрици. При това малката Пирлипат дошла на света с два реда чудни бисерни зъбки, с които два часа след раждането си ухапала имперския канцлер за пръста, когато се опитал да разгледа по-отблизо линиите на ръката ѝ, така че той извикал: „Олеле!“ Други обаче твърдят, че бил извикал: „Ай-ай!“ Мненията по този въпрос и до днес са разделени. С една дума, Пирлипатхен ухапала наистина канцлера за пръста и очарованата страна разбрала, че в ангелски красивото телце на Пирлипат има и дух, и разум. Както казах, всички били доволни, само царицата проявявала голяма уплаха и безпокойство и никой не знаел защо. Преди всичко правело впечатление, че наредила люлката на Пирлипат да бъде пазена най-грижливо. Освен че вратите били заети от телохранители, и шест бавачки независимо от другите две трябвало да седят всяка нощ в стаята при самата люлка. Но което изглеждало най-глупаво и което не можел никой да си обясни, било, че всяка от тия шест бавачки трябвало да държи в скута си по един котарак и през цялата нощ да го гали, за да го кара непрестанно да мърка. Вие, разбира се, не можете, мили деца, да отгатнете защо майката на Пирлипат е вземала тези мерки, но аз зная причината и веднага ще ви я кажа. Случило се веднъж така, че в

двореца на Пирлипатиния баща се събрали множество превъзходни царе и приятни принцове, там станало много весело, всичко блестяло, имало много турнири, комедии и балове. За да покаже, че не му липсва злато и сребро, царят пожелал този път по-дълбоко да бръкне в царското съкровище и да поизхарчи вече нещо по-значително. Затова, узнавайки тайно от главния придворен готвач, че придворният астроном възвестил настъпването на времето за клане на свинете, наредил да се даде голяма гощавка с наденици, скочил сам в каляската и лично поканил всичките тия царе и принцове само на лъжица супа, за да се порадва на изненадата им от великолепия пир. После рекъл много любезно на царицата:

— Ти знаеш, миличка, колко обичам надениците!

Царицата веднага разбрала какво иска да каже той: то направо значело, че тя, както винаги, трябвало сама да се заеме с твърде полезните действия по приготвянето на надениците. Главният пазител на съкровището трябвало веднага да отпусне за кухнята големия златен котел за варене на надениците и необходимите сребърни тенджери. Наклали голям огън от сандалово дърво, царицата си препасала престилката от дамска и скоро от котела започнал да се разнася вкусен мирис от врящите наденици. Приятната миризма стигнала чак до държавния съвет. Обзет от голям възторг, царят не могъл да се сдържи. „С ваше позволение, господа!“ — извикал той, изтичал в кухнята, прегърнал царицата, поразбъркал със златния скиптър котела и успокоен се върнал в държавния съвет. Тъкмо дошъл най-важният момент, когато сланината трябвало да се нареже на кубчета и да се препече на сребърните тигани. Придворните дами се оттеглили по-назад, тъй като от вярна привързаност и страхопочитание към царствения си съпруг царицата сама трябвало да се заеме с тази работа. Но щом сланината започнала да се препържва, зачуло се едно тъничко, шепнещо гласче:

— Дай и на мен мъничко от сланинката, сестро! И аз искам да си хапна, нали и аз съм царица, дай ми малко сланинка!

Царицата знаела, че това е госпожа Мишонка. Госпожа Мишонка живеела от много години в царския палат. Тя твърдяла, че произхожда от царски род и самата е царица в царството Мишолия, затова поддържала разкошен дворец под огнището. Царицата била добра, милосърдна жена и макар че не признавала госпожа Мишонка чак за

царица и за своя посестрима, все пак не ѝ се зловидяло да ѝ даде в този празничен ден от вкусното ядене. Затова тя извикала:

— Елате, елате насам, госпожо Мишонке. Хайде, хапнете си от моята сланина.

И госпожа Мишонка — подскок-подскок — бързо изскочила и се покачила весело на огнището. С малките си хубави лапички поемала едно след друго парченцата, които царицата ѝ подавала. Но ето че изскочили и всичките сватове и лелки на госпожа Мишонка и накрая седемте нейни синове, крайно непослушни палавници. Те се нахвърлили на сланината и уплашената царица не знаела вече какво да стори, за да я запази от тях. За щастие дотичала главната икономка в двореца и пропъдила безочливите гости, така че останала още малко сланина, която по указание на повикания придворен математик била много умело разпределена във всички наденици...

И тъй, прозвучали тръби и барабани, всички присъстващи владетели и принцове потеглили в блестящи празнични облекла — едни под бели балдахини, други в кристални каляски — към наденичното угощение. Царят ги приел крайно радушно и милостиво и като самовластен господар на страната седнал с корона и скипър начело на трапезата. Но още при първото блюдо с лебервурст всички видели как все повече и повече пребледнявал, как повдигал към небето очи, тихи въздишки се изтръгвали от гърдите му — някаква страшна мъка, изглежда, тровела душата му. А при блюдото с кървавиците той се разхълцал и се отпуснал, стеноейки, в креслото, закрил лицето си с ръце и горчиво заплакал. Всички наскочали от трапезата, придворният лекар напразно се опитвал да улови пулса на нещастния цар, дълбока, безименна, види се, мъка разкъсвала сърцето му. Най-сетне, след множество увещания и употреба на силни лекарства от рода на горени пера и други такива, царят дошъл донякъде на себе си и промълвил едва чуто:

— Много малко сланина.

Тогава царицата се хвърлила безутешно в краката му и заридала:

— О, бедни, нещастни мой царствен съпруге! О, каква мъка трябваше да преживеете! Но вижте тук виновницата в краката ви, накажете я строго, ах!... Госпожа Мишонка със седемте си сина и сватове и лелки изядоха сланината и...

Тук вече царицата паднала възник в безсъзнание. А царят скочил разгневен и извикал:

— Главна дворцова икономке, как стана това?

Главната дворцова икономка разказала, каквото знаела, и царят решил да си отмъсти на госпожа Мишонка и целия ѝ род, който му бил изял сланината за надениците. Тайният държавен съвет бил свикан, той решил против госпожа Мишонка да бъде заведено дело и цялото ѝ имущество да се конфискува, но тъй като царят се опасявал, че междувременно тя ще продължава да му яде сланината, цялата работа била възложена на придворния часовникар и лечител. Този човек, който се казвал също като мен Кристиан Елиас Дроселмайер, обещал да премахне за вечни времена с помощта на една извънредно мъдра държавна операция госпожа Мишонка заедно с целия ѝ род. И наистина, той измислил едни малки, много изкусни машинки, в които на една жичка била закачена пържена сланинка. Тях именно Дроселмайер разположил около жилището на госпожа любителката на сланина. Госпожа Мишонка била достатъчно мъдра и веднага прозряла хитрината на Дроселмайер, но всички нейни предупреждения и увещания били напразни: примамени от апетитната миризма на пържената сланина, всичките седем сина и много сватове и лелки на госпожа Мишонка влезли в Дроселмайеровите машинки, но щом се опитали да отмъкнат сланинката, внезапно една решетка бързо се затворила и им препречила изхода, така че всички били отнесени в кухнята и най-позорно ексекутирани. Госпожа Мишонка с малка групичка приближени напуснала това място на ужасите. Горест, отчаяние, жажда за мъст изпълвали душата ѝ. Дворът ликувал, но царицата била угрижена, защото характерът на госпожа Мишонка ѝ бил известен, знаела, че тя няма да остави неотмъстена смъртта на синовете и роднините си. И наистина, един ден, когато царицата приготвяла кашата от бял дроб за царствения си съпруг, която той много обичал, госпожа Мишонка се появила и казала:

— Моите синове, моите сватове и лелки са избити, внимавай, царице, да не би царицата на мишките да прехапе сега пък твоята принцеска, внимавай!

И веднага се скрила и вече не се видяла, но царицата така се изплашила, че изтървала кашата в огъня. За втори път госпожа Мишонка похабявала любимо ядене на царя, поради което той бил извън себе си от яд...

Но дотук, за тази вечер е вече достатъчно, останалото — някой друг път.

Колкото и да се молеше Мари, която следеше разказа, без да изоставя и собствените си мисли, колкото и да настояваше кръстникът Дроселмайер да продължи приказката нататък, той не се съгласяваше. Най-сетне съдията скочи и каза:

— Много наведнъж не е здравословно, останалото утре.

И тъкмо се канеше да излезе от стаята, когато Фриц го запитва:

— Кръстник Дроселмайер, я ми кажи, наистина ли ти си измислил капаните за мишки?

— Как може така глупаво да се пита? — извика майка му, но апелативният съдия много особено се усмихна и тихо каза:

— Та не съм ли аз изкусен часовникар, защо да не мога да измислям капани?

ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА ПРИКАЗКАТА ЗА ТВЪРДИЯ ЛЕШНИК

— Сега, деца, вече знаете — продължи на следната вечер апелативният съдия Дроселмайер, — сега знаете защо царицата наредила да бъде тъй грижливо пазена чудно хубавата принцеска Пирлипат. Та как да не се страхува, че госпожа Мишонка ще изпълни заканата си, ще дойде и ще ухапе смъртоносно принцеската? Дроселмайеровите машинки никак не помагали против умната и хитра госпожа Мишонка и единствен астрономът при двореца, който бил същевременно и главен тълкувател на поличбите, и гадател по звездите, претендирал да знае, че само семейството на котарака Мърр ще е в състояние да държи далеч от люлката госпожа Мишонка, затова именно всяка от бавачките трябвало да държи в скута си по един от синовете на това семейство (всички били назначени за тайни легационни съветници при двореца) и чрез галене да се стараят да подслаждат тежката му държавна служба. Веднъж, било вече среднощ, една от двете тайни главни бавачки, които седели до самата люлка, се стреснала сякаш от дълбок сън... Всичко наоколо унесено спяло — никакво мъркане, дълбока тишина, долавяло се само стърженето на дървесния червей, — но какво преживяла тайната главна бавачка, когато до самата себе си съгледала една голяма, много грозна мишка, която, изправена на задните си крака, била сложила зловещата си глава върху лицето на принцесата! Тя изкрещяла от ужас, скочила, всички се събудили, но в този миг госпожа Мишонка (ето коя била голямата мишка при люлката на Пирлипат) бързо побягнала към ъгъла на стаята. Легационните съветници се спуснали подир нея, но твърде късно — през една цепнатина на пода тя изчезнала. Малката Пирлипат се пробудила от шума и жално заплакала.

— Слава Богу — извикали бавачките, — тя е жива!

Но какъв бил ужасът им, когато погледнали принцеската и видели в какво се е превърнало хубавото нежно дете. Вместо бяло-розовата златисторуса главица сега някаква безформена голяма глава

стояла върху извънредно дребно, сгърчено телце, лазурносините очички се превърнали в зелени, изпъкнали, вторачени очища, а мъничката устица се била разтегнала от едното ухо до другото. От плач и ридания царицата щяла да умре, кабинетът на царя трябвало да се обкове с ватирани тапети, защото той непрекъснато налитал с глава срещу стената и викал с жален глас: „О, аз, нещастният монарх!“ Сега той трябвало да осъзнае, че по-добре е било да яде наденицата без сланина и да остави на спокойствие под огнището госпожа Мишонка и нейния род, но царственият баща на Пирлипат дори не помислял подобно нещо. Вместо това той прехвърлил цялата вина върху дворцовия часовникар и лецител Кристиан Елиас Дроселмайер от Нюрнберг. И затова царят издал мъдрата заповед: в срок от четири седмици Дроселмайер да възстанови принцеса Пирлипат в предишното ѝ състояние или поне да посочи сигурно средство, с което това да бъде постигнато, в противен случай ще претърпи позорна смърт под секирата на палача... Дроселмайер много се уплашил, но все пак не загубил вяра в своето майсторство и щастие, така че веднага пристъпил към първата операция, която му се струвала полезна. Той разглобил много изкусно принцеса Пирлипат на части, отвинтил ръчичките и краченцата ѝ и разгледал вътрешното ѝ устройство, но за жалост намерил, че колкото повече расте, толкова по-безформена тя ще става, затова не знаел вече какво да стори и как да си помогне. Той внимателно сглобил принцесата и се отдал на скръбта си край люлката ѝ, която не бивало нито за миг да напуска. Вече била почнала четвъртата седмица, било дори сряда, когато царят надникнал с гневни очи в стаята и помахвайки заплашително скиптър, казал:

— Кристиан Елиас Дроселмайер, или ще излекуваш принцесата, или ще умреш!

Дроселмайер започнал горчиво да плаче, а в това време принцеса Пирлипат със задоволство трошела със зъбките си лешници и ги ядяла. За пръв път на лецителя на Пирлипат направила впечатление нейната необикновена охота да си похапва лешници, както и обстоятелството, че се е родила със зъбки. И наистина след преобразяването си тя дълго пищяла, докато случайно не ѝ попаднал един лешник, който веднага строшила със зъби и изяла, след което се успокоила. Оттогава бавачките сметнали за най-уместно да ѝ дават лешници. „О, свещен инстинкт на природата, о, вечно необяснима наклонност на

съществата! — извикал Кристиан Елиас Дроселмайер. — Ти ми показваш вратата към тайната и аз ще я отворя!“ Той помолил за разрешение да поговори с придворния астроном и бил отведен под силна стража при него. Проливайки много сълзи, двамата учени се прегърнали, защото били големи приятели, сетне се оттеглили в един таен кабинет и се заели да преровят множество книги, в които се разглеждали въпросите за инстинкта, за наклонностите и отвращенията, както и други тайнствени неща. Настанала нощ, придворният астроном проверил положението на звездите и с помощта на също твърде опитния в това отношение Дроселмайер съставил хороскоп на принцеса Пирлипат. Не било лесно, защото линиите все повече и повече се заплитали, но накрая — каква радост! — накрая се изяснило, че за да се развали магията, която я е загрозила, и за да стане тя отново хубава както преди, нямало нужда от нищо друго, освен тя да хапне от вкусната ядка на лешника Кракатук.

Лешникът Кракатук имал толкова здрава черупка, че един топ, тежък четирийсет и осем кила, можел спокойно да го прегази, без да го счупи. Но този корав лешник трябвало да бъде строшен със зъби пред принцесата от човек, който още не бил бръснат и не бил носил ботуши. Той именно трябвало да поднесе със затворени очи ядката на принцесата, но не бивало да ги отваря, преди да направи, без да се препъва, седем крачки заднишком. Три дни и три нощи работили без прекъсване Дроселмайер и астрономът и в събота по обед, когато царят бил седнал вече да се храни, Дроселмайер, който рано сутринта в неделя трябвало да бъде обезглавен, се втурнал радостен и ликуващ и обявил, че средството, което ще върне загубената красота на принцеса Пирлипат, е вече намерено. Царят го прегърнал с крайно благоволение, обещал му диамантена шпага, четири ордена и два празнични костюма.

— Веднага след обета — добавил той приятелски — пристъпете към дело, погрижете се, драги лечителю, младият небръснат човек по обувки и лешникът Кракатук да ни бъдат подръка, но преди това наредете младежът да не пие вино, за да не се спъне, когато тръгне гърбом като рак седем крачки назад, след това може вече да се натряска, колкото ще!

Като чул тези думи на царя, Дроселмайер силно се смутил. Той смънкал доста уплашен, че средството било наистина намерено, но

двете неща, лешникът Кракатук и младежът, който ще го строши със зъби, трябвало тепърва да се търсят и на всичко отгоре било твърде съмнително, че лешникът и лешникотрошачът ще бъдат някога намерени. Крайно разсърден, царят размахал скиптъра над коронованата си глава и изревал с лъвски глас:

— Тогава ще бъдеш обезглавен!

Пак щастие за изплашения Дроселмайер било, че този ден царят много харесал яденето, така че бил в добро настроение и приел да изслуша разумните увещания, които великодушната и разтревожена за Дроселмайеровата съдба царица не пропуснала да отправи към царя. Окуражен, и Дроселмайер се решил накрая да възрази, че е изпълнил задачата си да открие средството, което ще излекува принцесата, и по този начин е отървал кожата си. Царят нарекъл всичко това празни приказки и глупаво шикалкавене. Но накрая, след като пийнал за по-добро храносмилане чашка ракия, наредил да им види гърба и само да смеят да се върнат без лешника Кракатук! А колкото до човека, който да строши със зъби лешника, той според идеята на царицата можел да бъде намерен чрез обявления в местните и чуждестранни вестници, а също и в списанията за по-интелигентна публика...

Тук апелативният съдия пак прекъсна разказа си, но обеща на следната вечер да доразкаже останалото.

КРАЙ НА ПРИКАЗКАТА ЗА ТВЪРДИЯ ЛЕШНИК

На другата вечер едва бяха запалили лампите, и кръстникът Дроселмайер пристигна. Той продължи така своя разказ:

— Петнайсет години вече Дроселмайер и придворният астроном обикаляли по света и все не могли да попаднат на следите на лешника Кракатук. Къде ли само не ходили, какво ли само не видели, за всичко това бих могъл, деца, да ви разказвам цял месец, но няма да го направя, а само ще кажа, че дълбоко отчаян, Дроселмайер започнал да тъжи накрая и за своя мил роден град Нюрнберг. Копнежът по родината особено го обзел, когато седял веднъж с приятеля си сред голяма гора в Азия и пушел луличката си. „О, прекрасен, прекрасен град е Нюрнберг, мой хубав роден граде! Който веднъж те е видял, може да е пътувал и до Лондон, и до Париж, и до Петервардайн, винаги към теб ще го тегли сърцето, стига да не го е похабил, винаги към теб, о, Нюрнберг, прекрасен град с хубави къщи и светли прозорци!“ Дроселмайер тъжно изплакал мъката си, че астрономът бил обзет от дълбоко състрадание и така сърцераздирателно ревнал, че се чуло далеч из цяла Азия. Скоро обаче се овладял, избърсал сълзите си и запитал:

— А защо, скъпи колега, да седим тук и да режем? Защо да не отидем в Нюрнберг, не е ли все едно къде и как ще търсим този съдбоносен лешник Кракатук?

— И това е вярно — отвърнал Дроселмайер поутешен.

Двамата незабавно станали, изчукали пепелта от луличките си и се запътили, без да се отбиват някъде, от гората в центъра на Азия право към Нюрнберг. Щом пристигнали в града, Дроселмайер веднага изтичал при своя братовчед, стругаря, лакировчика и позлатвача на кукли Кристоф Цахариас Дроселмайер, когото от много-много години не бил виждал. Часовникарят му разказал цялата история за принцеса Пирлипат, за госпожа Мишонка и за лешника Кракатук, така че братовчедът само пляскал с ръце и крайно учуден, повтарял:

— Я гледай, я гледай, братовчеде, какви чудесии!

Сетне Дроселмайер му разказал за приключенията си и през време на своите по-нататъшни странствания, как прекарал две години при царя на фурмите, как бил грубо отпратен от княза на бадемите, как напразно се осведомявал в природоизпитателното дружество в Айхорнхаузен, с една дума, как никъде не успял да открие каквато и да било следа от лешника Кракатук. През време на този разказ Кристоф Цахариас често пощраковал с пръсти, въртял се на един крак, цъкал с език и мълвял:

— Хм, хм... ах, не... я гледай... о, и това ако не е чудо!...

Накрая той подхвърлил шапката и перуката си във въздуха, прегърнал бурно братовчеда си и извикал:

— Братовчеде, братовчеде! Ти си спасен, спасен, казвам ти, защото или аз не разбирам нищо, или притежавам лешника Кракатук.

Той веднага донесъл една кутия, от която извадил средноголям позлатен лешник.

— Виж — рекъл той, като показал лешника, — виж, с този лешник се случи следното. Преди много години в града ни дойде около Коледа някакъв чужденец с чувал, пълен с лешници, които започна да продава. Точно пред моя дюкян той се сби с тукашния продавач на лешници, който не искаше да позволи на чужденеца да продава тук лешници и го нападна. За да може да се брани, човекът сложи чувала си на земята. Тъкмо в този момент една тежко натоварена каруца мина през чувала, всички лешници се строшиха, с изключение на един, който чужденецът, странно усмихнат, ми предложи срещу един нов грош от 1720 година. Това ми се видя чудно, аз намерих случайно такъв грош в джоба си, купих лешника и го позлатих, без сам да разбирам защо платих толкова скъпо за него и после толкова много го ценях.

Всяко съмнение, че лешникът на братовчеда е действително търсеният лешник Кракатук, изчезнало моментално, когато дошлият придворен астроном остъргал напълно златото и открил върху лешниковата черупка думата Кракатук, издълбана с китайски букви. Радостта на пътешествениците била голяма, а братовчедът се почувствал най-щастливият човек под слънцето, когато Дроселмайер го уверил, че животът му е осигурен, тъй като освен значителна пенсия щял да получава отсега нататък безплатно и всичкото злато, нужно за работата му... Двамата, лечителят и астрономът, си били сложили

нощните шапчици и се готвели вече да спят, когато астрономът заговорил така:

— Драги колега, една сполука не идва никога сама, не мислете, че сме намерили само лешника Кракатук, ние сме попаднали и на младия човек, който ще схруска черупката му и ще поднесе на принцесата ядката, която ще ѝ върне красотата!... Имам предвид не някой друг, а сина на вашия братовчед!... Не, не искам да спя — продължил той въодушевено — и още тази нощ ще съставя хороскоп на младежа!

С тези думи той дръпнал от главата си нощната шапчица и започнал наблюденията си.

Синът на братовчеда бил действително приятен, строен младеж, който никога още не се бил бръснал, нито пък носил ботуши. В своето юношество играл наистина няколко Коледи ролята на палячо, но това никак не му личало, толкова се бил образовал благодарение на грижите на баща му. На Коледа носел хубава червена дреха, обшита със злато, и шпага, шапката държал под мишница, имал и чудесна фризура с мрежа за коса. Издокаран тъй великолепно, той седял в дюкяна на баща си и от вродена галантност чупел със зъби лешниците на младите девойки, поради което те го нарекли хубавия лешникотрошач.

На другата сутрин астрономът се хвърлил възторжено на шията на лечителя и извикал:

— Той е, имаме вече и него, той е намерен. Но най-напред трябва да изплетете на своя чудесен племенник здрава дървена плитка отзад, която да свържете така с долната му челюст, че с нейна помощ челюстта да може още по-здравно да се притяга, и после, когато пристигнем в столицата на царя, трябва непременно да премълчим, че сме довели младежа, който ще строши със зъби лешника Кракатук. Той трябва да пристигне доста по-късно след нас, защото в хороскопа чета, че след като мнозина изпочупят без никакъв успех зъбите си, царят за награда на този, който строши със зъби лешника и върне загубената хубост на принцесата, ще обещае да го ожени за нея и да го направи наследник на престола.

Братовчедът, майстор на кукли, бил много доволен, че момчето му ще се ожени за принцеса Пирлипат и ще стане принц и цар, и затова спокойно го предал на двамата пратеници. Плитката, която Дроселмайер сложил на младия си многообещаващ племенник, излязла

извънредно сполучлива и той направил блестящи опити със счупването и на най-твърди прасковени костилки.

Тъй като Дроселмайер и астрономът веднага съобщили в столицата за намирането на лешника Кракатук, там били незабавно обнародвани необходимите покани, така че, когато пътешествениците пристигнали с разхубавителното средство, в столицата вече се били събрали множество красиви младежи, сред тях и доста принцове, които, разчитайки на здравите си челюсти, желаели да се опитат да освободят принцесата от магията. Пратениците много се изплашили, като видели принцесата. Дребното тяло с мънички ръчици и крачка едва крепяло безформената глава. Грозотата на лицето се засилвала и от една бяла памучна брада, порасла около устата и брадичката. Всичко станало така, както придворният астроном го бил прочел в хороскопа. Млади, незрели момци един след друг си чупели зъбите и наранявали челюстите с лешника Кракатук, без да оказат каквато и да е помощ на принцесата, и когато ги отнасяли полуприпаднали при назначените за случая зъболекари, те въздишали:

— Това беше много твърд лешник, истински костелив орех!

И когато царят в сърдечната си тревога обещал вече и дъщеря си, и царството на този, който успее да размагьоса принцесата, явил се нежният хубавец Дроселмайер и помолил да му бъде позволено и той да направи опит. Дотогава никой не се бил харесал толкова на принцеса Пирлипат, колкото младият Дроселмайер. Тя притиснала малките си ръчички към сърцето си и въздъхнала от душа:

— Ах, дано *този* строши лешника Кракатук и стане мой съпруг.

След като поздравил много учтиво царя и царицата, а после и принцеса Пирлипат, младият Дроселмайер приел от ръцете на главния церемониалмайстор лешника Кракатук, сложил го веднага между зъбите си, изопнал здраво плитката си и — прас-прас — направил черупката му на парчета, очистил ловко ядката от останалите по нея влакънца и с верноподанически реверанс го подал на принцесата, след което тръгнал със затворени очи заднишком. Принцесата начаса погълнала ядката и — о, чудо! — в миг уродливото тяло изчезнало и вместо него всички видели ангелски красива млада девойка с лице, сякаш изтъкано от нежен снежнобял и розово-червен копринен пух, с очи като сияен лазур и коса, виеща се на златни къдрици. Звукът на тръбите и барабаните се смесил с ликуващите възгласи на народа. Царят и целият двор затанцували, заподскачали на един крак, както при раждането на Пирлипат, а царицата трябвало да бъде обслужена с

одеколон, тъй като от радост и възторг припаднала. Големият шум доста смутил младия Дроселмайер, който не бил още завършил своите седем крачки, но той все пак се овладял и тъкмо вдигнал десния крак за седмата крачка, когато от пода се подала и отвратително записукала и зацъркала госпожа Мишонка, така че когато вече слагал крака си, Дроселмайер я настъпил и така залитнал, че щял без малко да падне. И — о, нещастие! — внезапно младежът се превърнал в същия урод, какъвто била дотогава принцеса Пирлипат. Тялото му се свило и едва поддържало едрата безформена глава с големи изпъкнали очи и широка, отвратително зейнала уста. Вместо плитка на гърба му увиснала тясна дървена наметка, с която се задвижвала долната челюст... Часовникарят и астрономът били извън себе си от уплаха и ужас, те видели и как госпожа Мишонка, потънала в кръв, се гърчела на пода: нейната злост не останала неотмъстена, защото младият Дроселмайер я настъпил така лошо с острия си ток по врата, че смъртта ѝ била предстояща. Но когато почнала вече да бере душа, госпожа Мишонка изписукала и зацъркала жалостиво:

— О, Кракатук, лешнико твърд, от тебе трябва да умра — хи-хи — цър-цър, — лешникотрошаче малко, скоро ще умреш и ти най-жалко, моето синче със седемте корони ще ти отмъсти за майчините рани на тебе, лешникотрошаче малко, о, за скъпия живот ми е тъй жалко! Цър...

С този вик госпожа Мишонка умряла и била изнесена от огняря в царския палат... За младия Дроселмайер никой не се и погрижил, но принцесата напредила на царя за неговото обещание и той веднага заповядал да му доведат героя. Когато нещастникът се явил така обезобразен, принцесата закрила лицето си с ръце и извикала:

— Махнете, махнете тази отвратителна лешникотрошачка!

Хофмаршалът тутакси го сграбчил през малките рамена и го изхвърлил вън от двореца. Царят бил крайно разгневен, че поискали да му натрапят за зет една лешникотрошачка, стоварил цялата вина върху неумението на часовникаря и астронома и ги изгонил за вечни времена от столицата. Това не се предвиждало в хороскопа, който астрономът бил съставил в Нюрнберг, той обаче не се поколебал да направи нови наблюдения и да твърди, че според звездите младият Дроселмайер ще се държи в новото си положение така добре, че въпреки уродливата си външност ще стане принц и цар. Но неговата уродливост ще изчезне едва тогава, когато синът на госпожа Мишонка, роден със седем глави

след смъртта на седемте ѝ сина и станал цар на мишките, бъде убит от неговата ръка и когато една дама въпреки цялата му уродливост го обикне. И наистина, казват, че виждали младия Дроселмайер по Коледа в дюкяна на баща си в Нюрнберг като лешникотрошач и все пак — като принц!... Това е, деца, приказката за твърдия лешник и сега вече знаете защо хората често казват: „Това беше твърд, костелив орех!“, и защо лешникотрошачите са толкова грозни.

Така завърши апелативният съдия своята приказка. Мари каза, че принцеса Пирлипат е била едно отвратително, неблагодарно момиче; Фриц пък от своя страна уверяваше, че ако лешникотрошачът е мъж на място, той няма много-много да се церемони с царя на мишките и скоро ще си възвърне хубавата външност.

ЧИЧОТО И ПЛЕМЕННИКЪТ

Ако някой от моите уважаеми читатели или слушатели се е порязвал случайно със стъкло, той знае колко е болезнено, тъй като раната много бавно заздравява. Мари трябваше да прекара почти цяла седмица на легло, защото, щом станеше, веднага ѝ се завиваше свят. Най-после оздравя напълно и можеше да подскача весело из стаята както преди. В стъкления шкаф всичко изглеждаше прекрасно: нови и бляскави, там стояха подредени дървета и цветя, и къщи, и прекрасни, великолепни кукли. Преди всичко Мари откри на втория рафт своя мил лешникотрошач, който ѝ се усмихваше вече със съвсем здрави зъбки. Докато гледаше с удоволствие своя любимец, сърцето ѝ изведнъж се сви при мисълта, че всичко, което кръстникът Дроселмайер беше разказал, е било всъщност предишната история на лешникотрошача и на разпратата му с госпожа Мишонка и сина ѝ. Сега тя разбра, че нейният лешникотрошач не може да бъде друг, освен младия Дроселмайер от Нюрнберг, симпатичния, но за жалост омагьосан племенник на кръстника Дроселмайер. И че изкусният часовникар в двореца на Пирлипатиния баща не беше никой друг, а самият апелативен съдия Дроселмайер, в това Мари още по време на разказа не беше се съмнявала нито за миг. „Но защо чичо ти не ти помогна, защо не ти помогна!“ — така се оплакваше Мари, когато все по-ясно и по-ясно осъзнаваше, че от онази битка, която и тя бе наблюдавала, са зависели царството и короната на лешникотрошача. Та не бяха ли всички останали кукли и играчки под неговата власт, не беше ли се сбъднало предсказанието на придворния астроном, така че младият Дроселмайер бе станал цар на кукленото царство? Като преценяваше всичко това, умната Мари вече вярваше, че в момента, в който би сметнала лешникотрошача и васалите му за живи и способни за движение, те действително ще оживеят и ще се раздвижат. Но това не се случи, всичко в шкафа си остана сковано и неподвижно и Мари, далеч от мисълта да се откаже от своето дълбоко убеждение, отдаде

това на продължаващото действие на магията, направена от госпожа Мишонка и от седмоглавия ѝ син.

— Но — каза тя високо на лешникотрошачето си — ако вие, драги господин Дроселмайер, не сте в състояние да се движите или да ми кажете макар и една думичка, все пак аз съм сигурна, че ме разбирате и знаете какво добро отношение имам към вас. Разчитайте на подкрепата ми, когато имате нужда от нея. Най-малкото ще помоля чичо ви с уменията си да ви бъде в помощ там, където се окаже необходимо.

Лешникотрошачът остана мълчалив и спокоен, но на Мари се стори, че от стъкления шкаф повея лекичка въздишка, от което стъклата едва чуто, но извънредно приятно звъннаха и едно ясно гласче запя:

— Малка Мария, ангел пазител ти мой, ще бъда, ще бъда вечно аз твой, малка моя Мария.

В смразяващите тръпки, които я побиха, Мари почувства и някакво странно удоволствие. Здрачът беше настъпил, медицинският съветник влезе с кръстника Дроселмайер в стаята и не след дълго Луиза подреди масата за чай и цялото семейство, водейки всевъзможни весели разговори, насяда наоколо. Мари беше донесла тихичко своето малко кресло и бе седнала в краката на кръстника Дроселмайер. Когато по едно време всички замълчаха, Мари впери големите си сини очи в лицето на апелативния съдия и каза:

— Сега вече зная, мили кръстник Дроселмайер, че моят лешникотрошач е твоят племенник, младият Дроселмайер от Нюрнберг. Той е станал принц, или по-право цар, това наистина се е сбъднало, както го беше предсказал твоят другар астрономът. Но знаеш, че той е в открита война със сина на госпожа Мишонка, грозния цар на мишките. Защо не му помогнеш?

Мари отново разказа целия ход на сражението, както го беше видяла, и бе често прекъсвана от високите смехове на майка ѝ и на Луиза. Само Фриц и Дроселмайер останаха сериозни.

— Но откъде се вземат всички тия глупости в главата на това момиче? — каза медицинският съветник.

— Ха — отвърна майка ѝ, — та тя има живо въображение, всъщност това са бълнуванията през време на треската, предизвикана от нейното нараняване.

— Във всичко това няма никаква истина — каза Фриц. — Моите червени хусари не са такива страхливци, дявол да го вземе, иначе хубаво щях да ги наредя!

Но кръстникът Дроселмайер взе, странно усмихнат, малката Мари в скута си и ѝ заговори по-меко от всякога:

— На тебе, мила Мари, е дадено повече, отколкото на мене и на нас всички; ти като Пирлипат си принцеса по рождение, защото си владетелка в едно хубаво, чудно царство... Но много ще страдаш, ако се заемеш с клетия уродлив лешникотрошач, защото царят на мишките ще го преследва на всяка крачка... И не аз, а ти само можеш да го спасиш, бъди затова непоколебима и вярна.

Нито Мари, нито друг някой разбра какво искаше да каже Дроселмайер с тези думи, а на медицинския съветник те се сториха толкова странни, че той попипа пулса на съдията и рече:

— Вие, скъпи приятелю, имате силен прилив на кръв в главата, ще трябва да ви предпиша нещо.

Единствена медицинската съветничка поклати замислено глава и тихо каза:

— Досещам се какво иска да каже нашият приятел, но не бих могла да го изразя с по-ясни думи.

ПОБЕДАТА

Не след дълго в една ясна лунна нощ Мари беше събудена от странен шум, който като че ли идваше от тъгъла на стаята. Сякаш някой хвърляше и търкаляше насам-натам малки камъчета и същевременно много противно свиркаше и църкаше.

— Ах, мишките, ето ги пак мишките — извика Мари уплашена и поиска да събуди майка си, но от гърлото ѝ не се изтръгна никакъв звук, тя не можа дори да се помръдне, когато видя как царят на мишките се мъчеше да се промъкне през една дупка на стената. Най-после той изскочи и се разтича със святкащи очи и блестящи корони из стаята, като със силен скок се покачи и на масичката до самото легло на Мари.

— Хи-хи-хи — дай ми твоите захарни дражета, дай ми твоя марципан, малко момиче, иначе ще прегриза на две лешникотрошача, лешникотрошача ти! — църкаше царят на мишките и отвратително тракаше и скърцаше със зъби, и после бързо скочи и се скри в дупката на стената. Мари беше така изплашена, че на другата сутрин изглеждаше много бледа, и крайно възбудена, едва успяваше да промълви по някоя дума. Сто пъти се наканваше да се оплаче на майка си, на Луиза или поне на Фриц за това, което ѝ се бе случило, но я спираше мисълта: „Та ще ми повярва ли някой и няма ли на всичко отгоре да ми се присмее?“ Едно обаче ѝ беше абсолютно ясно: за да спаси лешникотрошача, трябваше да предаде захарните дражета и марципана. Затова всичко, което имаше от този род, тя сложи на следната вечер на пода пред шкафа. На другата сутрин медицинската съветничка каза:

— Просто не мога да разбера откъде се появиха изведнъж в дневната ни стая тия мишки. Виж, бедничка Мари, те ти нахапали всичките сладки неща.

Наистина така беше. Лакомият цар на мишките не беше харесал марципана, но беше го нагризал с острите си зъби, така че трябваше да се хвърли. Мари съвсем не съжаляваше за своите сладкиши, напротив,

в себе си се радваше, защото вярваше, че така е спасила своя лешникотрошач. Но какво преживя тя, когато на следната нощ нещо изсвири и зацърка до самото ѝ ухо. Ах, царят на мишките пак беше дошъл и очите му още по-отвратително святкаха, а той още по-противно и от завчерашната нощ свиркаше през зъбите си.

— Дай ми твоите захарни куклички, малко момиче, иначе ще ти прегриза на две лешникотрошача, лешникотрошача ти!

И при тези думи страшният цар на мишките скочи на пода и пак се скри. Мари много се натъжи, на другата сутрин тя отиде при шкафа и огледа с печални очи захарните си куклички. И мъката ѝ беше напълно основателна, защото не можеш да си представиш, моя внимателна слушателко Мари, какви хубави куклички от захар имаше малката Мари Щалбаум. Освен че един хубав овчар пасеше заедно с овчарката си цяло стадо снежнобели овчици, около които подскачаше игривото му кученце, но там имаше и два пощенски раздавача с писма в ръце и четири много хубави двойки чисто облечени момченца и прелестно издокарани момиченца, които се люлееха на една руска люлка. Зад няколко танцьори имаше един земеделец и една Орлеанска дева, за които Мари много не държеше, но съвсем в ъгъла стоеше червенобузесто детенце, любимецът на Мари — от очите на малката Мари бликнаха сълзи.

— Ах — извика тя, обръщайки се към лешникотрошача, — ах, мили господин Дроселмайер, какво не бих направила, за да ви спася. Но това вече е прекалено!

Ала лешникотрошачът ѝ се видя тъй разплакан, стори ѝ се, че вече вижда седемте раззинати муцуни на мишия цар, готови да налапат нещастния младеж — и реши да пожертва всичко. Затова вечерта сложи всичките си захарни фигурки, както по-рано сладкишите, пред шкафа. Целуна овчаря, овчарката, овчиците, най-накрая извади от ъгъла и любимеца си, малкото червенобузесто детенце, но него сложи съвсем отзад. Земеделецът и Орлеанската дева трябваше да застанат на предната линия.

— Не, това на нищо не прилича — извика медицинската съветничка на другата сутрин. — В стъкления шкаф трябва да се е настанила голяма отвратителна мишка, защото всички хубави захарни куклички на горката Мари са нагризани и нахапани.

Мари не можа да сдържи сълзите си, но скоро пак се усмихна, защото си помисли: „Какво значение има всичко това, щом лешникотрошачът е спасен?“

Вечерта, когато майката разказа на апелативния съдия за поразите, които някаква мишка върши в шкафа на децата, медицинският съветник рече:

— Наистина безобразие е, че не можем да унищожим проклетата мишка, която се подвизава в стъкления шкаф и отмъква всички сладки

неща на горката Мари.

— Хе — намеси се Фриц весело, — долу хлебарят има чудесен сив легационен съветник, ще го взема горе при нас. Той скоро ще сложи край на тая работа и ще откъсне главата на мишката, пък ако ще да е самата госпожа Мишонка или нейният син, царят на мишките.

— Да — продължи усмихнато майка му, — и да почне да се катери по столове и маси, да събаря чаши и чинии и да направи хиляди други пакости.

— О, нищо подобно — възрази Фриц, — легационният съветник е много ловка личност, бих желал и аз да мога така леко да ходя по стръмните покриви като него.

— Само без котки през нощта, моля ви се! — каза Луиза, тя не можеше да търпи котките.

— Всъщност — каза и медицинският съветник, — всъщност Фриц е прав, освен това можем да сложим и един капан, нямаме ли някой вкъщи?

— Кръстник Дроселмайер ще ни направи чудесен капан, нали той е измислил капаните! — извика Фриц.

Всички се изсмяха и когато медицинската съветничка потвърди, че вкъщи нямало капан, апелативният съдия заяви, че имал много такива, и веднага прати да донесат от къщи един великолепен капан за мишки. Приказката за твърдия лешник на кръстника веднага оживя пред очите на Фриц и Мари. Когато готвачката приличаше сланината, Мари потрепера и под живите впечатления от приказката и чудесата в нея каза:

— Ах, царице, пазете се само от госпожа Мишонка и нейното семейство.

Но Фриц извади сабята си и заяви:

— Нека само дойдат, ще опитат сабята ми!

Всичко под печката и над нея остана обаче спокойно. А когато апелативният съдия завърза на тънък конец сланината и тихо-тихо сложи капана при стъкления шкаф, Фриц извика:

— Внимавай, кръстник, да не ти изиграе царят на мишките някой номер.

Но какво изпита горката Мари през последвалата нощ! Нещо леденостудено я докосна тук-там по ръката, дръзко и отвратително легна на бузата ѝ и записука, зацърка в ухото ѝ. Ужасният цар на

мишките седеше на рамото ѝ, кървавочервени лиги се стичаха от седемте му уста, тракайки и скърцайки със зъби, той изсъска на вцепенената от ужас Мари:

— Цър-цър, не ще можеш ме хвана — няма да вляза в капана; не ща да хапна сланина — аз искам книжки с картини; скоро ми давай книжките, книжките с картинките; и твоята нова рокличка, не ще мирясам иначе — лешникотрошачето ще ти разкъсам; хи-хи, пи-пи, цър-цър!

Сега вече Мари истински се натъжи. Побледня, съвсем се обърка, когато на сутринта майка ѝ каза:

— Тази лоша мишка още не се е хванала.

Майката помисли, че Мари скърби за сладкишите си, а освен това се страхува и от мишката, и затова добави:

— Но не се тревожи, мило дете, ние ще пропъдим лошата мишка. Ако капаните не помогнат, Фриц ще донесе своя сив легационен съветник.

Мари едва дочака да остане сама в дневната стая и веднага отиде при стъкления шкаф, там, разхълцана, се обърна към лешникотрошача:

— Ах, мили ми господин Дроселмайер, какво мога да сторя за вас аз, клетото нещастно момиче? Дори да дам всичките си книжки с картинки, дори да дам и подарената ми за Коледа нова рокличка, за да бъдат разкъсани от ужасния цар на мишките, няма ли той да изисква все нови и нови неща, докато накрая не ще имам вече нищо и той ще разкъса и мене вместо вас? О, аз, горкото дете, какво да сторя, какво вече да сторя?

Докато така изплакваше мъката си, малката Мари забеляза, че на врата на лешникотрошача е останало едно кърваво петно от оная нощ. Откакто бе научила, че лешникотрошачът е всъщност младият Дроселмайер, племенникът на апелативния съдия, Мари вече не посягаше да го носи на ръце, не го галеше и целуваше и от някакъв свян дори не го побутваше. Сега обаче тя го сне много внимателно от рафта и започна да изтрива с кърпичката си засъхналата кръв на врата му. Но какво преживя тя, когато ненадейно усети, че в ръката ѝ лешникотрошачето се стопли и се раздвижи. Тя бързо го върна на мястото му на рафта, но устицата на лешникотрошачето се полюшна насам-натам и то с мъка прошепна:

— Ах, скъпа демоазела Щалбаум, моя прекрасна приятелко, колко много дължа на вас, не, никакви книги с картинки, никаква коледна рокля не бива вече да жертвате, намерете ми само една сабя, една сабя, а за останалото ще се погрижа аз, пък ако ще...

Тук думите на лешникотрошача се изчерпаха, одухотворените му дотогава от дълбока мъка очи се втренчиха пак безжизнено. Мари не изпита никакъв страх, напротив, тя заподскача, без да са нужни по-нататъшни болезнени жертви. Но откъде да намери сабя за малкия? Мари реши да се посъветва с Фриц. Вечерта, когато родителите им бяха отишли някъде и те седяха сами при стъкления шкаф, тя му разказа всичко, което ѝ се беше случило с лешникотрошача и с царя на мишките и от какво зависеше сега спасението на лешникотрошача. Нищо не накара Фриц така да се замисли, както повторното споменаване за лошото държане на неговите хусари в боя. Той още веднъж най-сериозно попита Мари дали действително е било така и след като тя под честна дума го увери в това, Фриц веднага отиде при шкафа, държа на хусарите си една прочувствена реч, после за наказание откъсна на всеки кокардата от фуражката му заради проявеното себелюбие и малодушие и забрани за една година да се свири гвардейският хусарски марш. Взел тези наказателни мерки, той се обърна към Мари с думите:

— Колкото до сабята, ще мога да окажа тази услуга на лешникотрошача, тъй като вчера пенсионирах един стар полковник от кирасирите и той не ще има вече нужда от хубавата си остра сабя.

Споменатият полковник консумираше вече определената му от Фриц пенсия в най-задния ъгъл на третия рафт. Той беше изваден оттам, красивата сабя му беше отнета и препасана сега на лешникотрошача.

От страх и безпокойство Мари не можа да заспи тази нощ. Вече към полунощ ѝ се стори, като че ли чува откъм дневната стая странно трополене, дрънчене и шум... Изведнъж се разнесе:

— Църр!

— Царят на мишките, царят на мишките! — извика Мари и скочи ужасена от леглото. Отговорът бе пълна тишина. Но скоро се чу лекичко похлопване на вратата и едно тъничко гласче долетя:

— Предобричка демоазела Щалбаум, отворете спокойно, нося радостна вест!

Мари позна гласа на младия Дроселмайер, нахлузи рокличката си и мигновено отвори вратата. Малкият лешникотрошач стоеше отвън с кървава сабя в дясната и свещ в лявата ръка. Щом съгледа Мари, той се отпусна на едното си коляно и каза:

— Само на вас, о, моя дамо, дължа закаляването на рицарската си смелост, само вие придадохте сила на моята десница, за да победея самонадеяния, който се беше одързостил да издевателства над вас. Сразен лежи вероломният цар на мишките, потънал в собствените си кърви! Благоволете, о, моя дамо, да приемете от ръката на предания ви до смърт рицар знаците на победата!

При тези думи лешникотрошачето ловко свали нанизаните на лявата му ръка седем златни корони на мишия цар и ги подаде на Мари, която радостно ги прие. Тогава лешникотрошачът се изправи и продължи:

— Ах, предобра демоазела Щалбаум, какви прекрасни неща бих могъл да ви покажа сега, когато моят враг лежи победен, ако благоволите да ме последвате само няколко крачки! О, сторете го, сторете го, добричка ми демоазела!

ЦАРСТВОТО НА КУКЛИТЕ

Мисля, че никое от вас, мили деца, не би се забавило нито за миг и веднага би последвало честния, добродушен лешникотрошач, който не можеше никога да има нещо лошо в ума си. И Мари направи така, още повече че знаеше колко много може да разчита на благодарността на своето лешникотрошаче и освен това бе убедена, че то ще удържи думата си и ще ѝ покаже много прекрасни неща. Затова тя каза:

— Ще дойда с вас, господин Дроселмайер, но не трябва да отиваме твърде далеч и много да се бавим, защото още не съм си отспала.

— Тогава ще избира най-краткия, макар и малко по-труден път — отговори лешникотрошачът. И тръгна напред, а Мари го следваше, докато стигнаха до големия стар гардероб в коридора, където лешникотрошачът се спря. За свое учудване Мари видя, че вратите на този иначе винаги затворен гардероб сега стояха разтворени, и тя ясно съзря пътническия лисичи кожух на баща си, който бе закачен най-отпред. Лешникотрошачът ловко се покатери по перваза и украсите на гардероба, докато стигна до големия пискюл, с който завършваше дебелият шнур, прикачен за колана отзад на кожуха. Щом лешникотрошачът потегли надолу пискюла, веднага от ръкава на кожуха се спусна една мъничка стълба от кедрово дърво.

— Бъдете добра да се качите по стълбата, мила демоазела — извика лешникотрошачът. Мари направи така, но едва бе минала през ръкава, едва подаде глава навън от яката, и ослепителна светлина я заля, изведнъж се видя на чудно благоуханна поляна, по която блещукаха като скъпоценни камъни милиони искрици.

— Ние се намираме на кристалнозахарната поляна — каза лешникотрошачът, — но нека минем най-напред през онази порта.

Едва сега, когато погледна, Мари забеляза хубава порта, която се издигаше на няколко крачки пред тях. Изглеждаше, че цялата е от бял, кафяв и кехлибареножълт мрамор, но когато се приближи, Мари видя, че е направена от изпечени захаросани бадеми и стафиди и затова според думите на лешникотрошача се наричала Бадемово-стафидената

порта. Но склонните към просташки шеги хора я наричали доста неприлично „Портата на студентския зоб“. В една издаваща се над портата галерия, направена, както изглеждаше, от малцова захар, шест облечени в червени мундирчета маймунки свиреха забавни еничарски мелодии. Заслушана в тях, Мари едва забелязваше, че все повече и повече се отдалечава по разноцветните мраморни плочи, които бяха всъщност чудесно изработени сухи пасти. Скоро я облъхнаха някакви благоухания — идваха от прекрасна иглолистна горичка, която беше израсла от двете им страни. От тъмните клони на елхите се лееше такава искриста ослепителна светлина, че Мари ясно видя как от тях висят златни и сребърни плодове. Целите стъбла и клонки бяха украсени с ленти и цветя, така че изглеждаха като щастливи младоженци и весели сватбари. И когато сред клоните и иглестите листа нахлуваше на вълни като лек зефир портокалово ухание, в гората се разнасяше шушнене, станиолът по нея пукаше и шумолеше и всичко това звучеше като ликуваща музика, в такт на която блещукащите свещици подскачаха и танцуваха.

— Ах, колко е хубаво тук! — извика очарована и щастлива Мари.

— Ние сме в Коледната гора, мила демоазела — каза лешникотрошачът.

— Ах — продължи Мари, — не може ли да поостана малко? О, тук е толкова хубаво!

Тогава лешникотрошачът плесна с малките си ръчички и веднага при тях дотичаха няколко малки овчари и овчарки, ловци и ловджийки, които бяха тъй нежни и бели, че изглеждаха сякаш от чиста захар. Те се бяха разхождали в гората, но Мари не ги беше забелязала. Сега те донесоха много хубаво златно кресло, сложиха на него възглавница от бяла коприна и поканиха учтиво Мари да седне на него. Едва стори това, и овчарите и овчарките затанцуваха, а ловците и ловджийките пък нежно засвириха, след което всички изчезнаха в гъсталака.

— Извинете — каза лешникотрошачът, — извинете, скъпа демоазела Щалбаум, че танцът излезе толкова жалък, но хората са от нашия марионетен балет, не могат да правят друго, освен да танцуват все едно и също нещо. И това, че ловците така отпуснато и заспало свиреха, също си има причина. Захарните кошници висят наистина над носовете им по коледните елхи, ала малко височко! Но да отидем ли по-нататък?

— Ах, всичко беше извънредно хубаво и много ми хареса! — каза Мари, като стана и последва тръгналия пред нея лешникотрошач. Те вървяха край сладостно ромонящ поток, откъдето, както изглеждаше, идваха прелестните благоухания, които изпълваха цялата гора.

— Това е портокаловият поток — каза лешникотрошачът на Мари, — но като се изключи хубавият му аромат, той не може да се сравнява по големина и красота с Лимонадената река, която като него се влива в езерото Бадемово мляко.

И наистина, скоро Мари дочу силно плискане и шум и не след дълго съгледа широката Лимонадена река, която гордо струеше с жълтеникавите си вълни, лъкатушейки между подобните на зелени пламтящи скъпоценни камъни бляскави хрусталаци. Изключително свежа, укрепваща гърдите и сърцето, прохладата се носеше от тази чудна вода. Недалеч от реката бавно течеше някаква тъмножълта вода, която разпространяваше необикновено сладостен мирис. На брега ѝ седяха много хубави дечица, които ловяха с въдици малки дебели рибки и веднага ги изяждаха. Като се приближи, Мари видя, че рибките приличаха на мъстакулки. Много по-надалеч се виждаше едно прелестно селце, къщите, черквата, домът на свещеника, плевните — всичко беше тъмнокафяво, украсено със златни покриви, а някои стени бяха така пъстро оцветени, сякаш бяха облепени с озахарени лимонови резенчета и бадемови ядки.

— Това е селото на медените питки — каза лешникотрошачът, — то е разположено на Медената река. В него живеят много хубави хора, но повечето от тях са винаги в много лошо настроение, защото страдат от зъбобол, та затова там няма да се отбиваме.

В този момент Мари съгледа едно градче, цялото изградено от разноцветни прозрачни къщи, то беше много хубаво. Лешникотрошачът тръгна право към него и сега Мари дочу лудешки весела глъчка и видя хиляди дребни човечета, които преглеждаха и се готвеха да разтоварят множество тежко натоварени, спрели на пазара коли. Това, което сваляха от колите, приличаше на пъстро оцветена хартия и шоколадови блокчета.

— Намираме се в Бонбонения град — каза лешникотрошачът. — Току-що е пристигнала пратка от Хартиената страна и от шоколадовия цар. Горките бонбоненоградци бяха много застрашени от адмирала на мухите, затова покриват къщите си с дарения, получавани от

Хартиената страна, и изграждат укрепления с произведенията, които шоколадовият цар в изобилие им изпраща... Но, мила демоазела Щалбаум, няма какво да си губим времето с посещаване на всички малки градове и села в тази страна — да вървим в столицата, в столицата!

Лешникотрошачът забърза напред. Обзета от любопитство, Мари го последва. Не мина много и започна да ги облъхва чуден мирис на рози и по всички предмети наоколо се разля някакъв нежнорозов отблясък. Мари забеляза, че това е отражение от някакви розово-червени блестящи води, които се плискаха и шумяха със сребристорозовите си вълнички, издавайки извънредно приятни тонове и мелодии. По тези прелестни води, които все повече се разширяваха и образуваха голямо езеро, плуваха чудно хубави сребристобели лебеди със златни гердани, състезавайки се помежду си, те пееха. Примамвани от техните песни, диамантени рибки изскачаха и пак се гмуркаха в розовите води — това беше някакъв весел танц.

— Ах — извика въодушевена Мари, — ах, това е езерото, което кръстник Дроселмайер искаше веднъж да ми направи, а аз съм

момиченцето, което щеше да гали милите лебеди.

С иронична усмивка, каквато Мари не бе забелязвала досега у него, малкият лешникотрошач каза:

— Такова нещо моят чичо никога не може да направи: по-скоро вие бихте могли, демоазела Щалбаум, но нека не разсъждаваме по това, а да прекосим Розовото езеро и да стигнем до столицата.

СТОЛИЦАТА

Малкият лешникотрошач плесна още веднъж с ръчичките си. Тогава Розовото езеро започна по-силно да шуми, вълните се разпениха, станаха по-високи и Мари забеляза в далечината една голяма, блестяща от разноцветни скъпоценни камъни раковина, която, теглена от два златнолюспести делфина, бързо се приближаваше към тях. Дванайсет извънредно хубави арапчета с фесчета и престилчици, изтъкани от бляскави перца от колибри, изскочиха на брега и сетне, плъзгайки се леко по вълните, пренесоха в раковината най-напред Мари, а сетне и лешникотрошача, след което веднага заплуваха в обратна посока. О, колко хубаво беше, когато, обвееана от дъх на рози, Мари се понесе по розовите вълни! Двата златнолюспести делфина издигаха ноздри и пръскаха нагоре кристални струи и когато те в искриста дъга шумно падаха обратно, сякаш две тънички сладки гласчета запяха:

— Кой плува по езерото на розите? Феята, феята, тя нежна е като мимозите! Риб-риб, рибчици, леб-леб, лебедчета, зла-зла, златни птиченца! Трах-тарых, бурни вълни — налитайте, бучете, пейте, вейте, гледайте: феята, феята пристигна с нас; розови вълни, ревете, шумете, плискайте, плискайте се!...

Но дванайсетте арапчета, които бяха скочили отзад на раковината, се дразнеха, изглежда, от песента на водните струи, защото размахаха чадърчетата си толкова силно, че финиковите листа, от които бяха направени, шумяха и трещяха, докато арапчетата потропваха с крака в особен такт и пееха:

— Пляс и плюс, плюс и пляс — хайде с нас — хоп и троп, всички пеem — да не пеem ний не смеем — рибки плуват — лебед плава — бързай, раковино — и недей остава — пляс и плюс, плюс и пляс — хайде скачайте с нас!

— Арапчетата са много весели хора — каза лешникотрошачът малко смутен, — те ще ми развълнуват цялото езеро.

И наистина, скоро се надигна страшен шум от странни гласове, които сякаш се носеха по езерото и във въздуха, но Мари не им

обръщаше внимание, а се вглеждаше в благоуханните розови вълни и от всяка вълна ѝ се усмихваше по едно мило хубаво лице.

— Ах — извика тя радостно, като плесна с ръчички, — ах, погледнете, драги господин Дроселмайер! Там долу е принцеса Пирлипат, тя ми се усмихва тъй мило... Ах, погледнете, погледнете, драги господин Дроселмайер!

Но лешникотрошачът въздъхна почти печално и каза:

— О, добричката ми демоазела Щалбаум, това не е принцеса Пирлипат, това сте вие и само вие, вашето мило лице е, което се усмихва от всяка розова вълна.

Тогава Мари се дръпна бързо назад, затвори здраво очи и страшно се засрами. В същия миг дванайсетте арапчета я поеа от раковината и я отнесоха на брега. Тя се видя сред един малък гъсталак, който беше едва ли не по-хубав и от Коледната гора, така блестеше тук всичко, но най-възхитителни бяха чудесните плодове, с каквито всички дървета бяха отрупани — бяха не само невероятно хубаво оцветени, но издаваха и чуден аромат.

— Ние сме в Конфитюрената гора — каза лешникотрошачът, — а ей там е столицата.

И какво видя Мари! Как да ви опиша, деца, красотата и прелестта на града, който се разкри сега пред очите на Мари на една обширна цветиста поляна! Не само че стените и кулите поразяваха с прелестни разноцветни орнаменти от листа. Когато преминаха през градската порта, която сякаш беше изградена от ореховки и захаросани плодове, сребърни войничета взеха с пушките за почест, а едно дребно човече в брокатен халат се хвърли на врата на лешникотрошача с думите:

— Добре дошъл, драги принце, добре дошъл в Града на сладките!

Мари доста се зачуди, когато чу този твърде знатен човек да се обръща към младия Дроселмайер като към принц. Сега до слуха ѝ стигаха такива ликуващи провиквания и смехове, такива песни и шумни игри, че тя с недоумение попита лешникотрошача какво може да значи това.

— О, мила демоазела Щалбаум — отговори лешникотрошачът, — то не е нищо особено. Градът на сладките е многолюден и весел град, тук всеки ден е така, но да отидем, ако обичате, по-нататък.

След няколко само крачки те се озоваха на големия пазарен площад, който представляваше чудно хубава гледка. Всички къщи

наоколо бяха изградени на многоетажни галерии, целите от ажурена захар, в средата се издигаше като обелиск висок, посипан със захар козунак, а около него от четири изкусно направени водоскоци избликваша нагоре оранжада, лимонада и други чудесни напитки, долу пък, в басейна, се събираше крем, който можеше веднага да се яде с лъжица. Но най-привлекателни сред всичко бяха прелестните малки човечета, които в хилядно множество едни през други ликуващо се провикваха, смееха се, шегуваха се и пееха — с една дума, вдигаха онази весела глъчка, която Мари още отдалеч беше дочула. Тук имаше добре облечени господа и дами: арменци, гърци, евреи, тиролци, офицери, войници, проповедници, овчари, клоуни — накратко, множество най-различни хора, каквито могат да се срещнат по света. В един ъгъл на площада навалицата беше още по-голяма, хората вече се пръскаха, защото току-що беше минал, носен на паланкин, великият могул, придружен от деветдесет и трима велможи и седемстотин роби. Но случи се така, че в друг ъгъл рибарският еснаф, възлизащ на петстотин души, беше устроил празнично шествие, а лошото бе, че и на турския владетел му беше дошло тъкмо сега наум да се поразходи с три хиляди еничари из пазарището. А на всичко отгоре и голямата процесия на току-що завършилото тържествено жертвоприношение нахлу с музика и с песента „Да благодарим на могъщото слънце“ към обелисковия козунак. Настана едно объркване, блъскане и тласкане, една олелия! Скоро се чуха и отчаяни писъци, защото в навалицата един рибар събори главата от раменете на един брамин, а великият могул едва не беше прегазен от някакъв клоун. Шумът ставаше все по-страшен и по-страшен, хората започнаха да налитат един срещу друг и да се бият, но човекът с брокатния халат, който беше поздравил лешникотрошача като принц, бързо се покатери на високия козунак, удари три пъти една звучна камбана и три пъти извика: „Сладкарят! Сладкарят! Сладкарят!“ Веднага врявата стихна, всеки се постара да се оправи както може и след като преплелите се шествия се разплетоха, изкаляният велик могул се изчетка и главата на брамина отново бе нагласена на мястото ѝ, предишната весела глъчка настана отново.

— Какво значеше това възвестяване на сладкаря, драги господин Дроселмайер? — попита Мари.

— Ах, добричка демоазела Щалбаум — отговори лешникотрошачът, — сладкар наричат тук една непозната, но много

страшна сила, за която се вярва, че може да прави с хората каквото си ще: това е някаква фаталност, която виене над този малък весел народ, и те толкова се боят от нея, че само при споменаването на нейното име и най-голямата безредица стихва, както бе показано сега и от господин кмета. Всеки престава да мисли за земните дела, за удари в ребрата и буци по главата, съсредоточава се в себе си и си казва: „Какво е човек и какво може да стане с него?“

Мари не можа да се сдържи да не извика от възхищение и почуда, когато застана сега пред един светнал в розово-червено сияние дворец, на който се издигаха стотици високи кули. Тук-там по зидовете му се виждаха разкошни букети от теменужки, нарциси, лалета, шибои, чиито ярки по-тъмни цветове засилваха ослепителната, преливаща в розово, белота на стените. Големият купол на средната сграда, както и пирамидалните покриви на кулите, бяха обсипани с хиляди блестящи златни и сребърни звездици.

— Сега се намираме пред Марципановия дворец — каза лешникотрошачът. Мари се унесе в съзерцание на този вълшебен палат, но от погледа ѝ не убягна, че една от кулите беше останала съвсем без покрив. Малки човечета, покачени на сглобено от канелени пръчици скеле, види се, го възстановяваха. Преди още Мари да попита нещо, лешникотрошачът продължи:

— Неотдавна този хубав дворец беше заплашен от страшно опустошение, да не кажа — пълно унищожение. Великанът Лакомец, който минавал оттук, наведнъж отхапал покрива на една кула и загризал и големия купол. Но жителите му дали за откуп цял квартал от града, както и значителна част от Конфитюрената гора, с които той задоволил глада си и продължил своя път.

В този момент се зачу много приятна нежна музика, вратите на двореца се разтвориха и оттам излязоха дванайсет малки пажа със запалени пръчици карамфил, които носеха в ръчичките си като факли. Главата на всеки паж беше една хубава перла, телата им бяха целите от рубини и смарагди, а краката — от чудесно изработено чисто злато. След тях излязоха четири дами, големи почти колкото Марината Клерхен, но толкова красиви, така променени, че Мари веднага позна в тях принцеси по рождение. Те прегърнаха малкия лешникотрошач най-нежно и извикаха с меланхолична радост:

— О, мой принце! Добричък мой принце! О, братко мой!

Лешникотрошачът изглеждаше много развълнуван, той често бършеше избликващите си сълзи, но сетне хвана Мари за ръка и каза прочувствено:

— Това е демоазела Мари Щалбаум, дъщеря на един многоуважаван медицински съветник и спасителка на моя живот! Ако тя не беше хвърлила навреме пантофката си и не беше ме снабдила със сабята на пенсионирания полковник, сега щях да лежа в гроба, изгризан

от проклетия цар на мишките. О, тази демоазела Щалбаум! Може ли да се сравнява с нея по красота, добрина и добродетел принцеса Пирлипат, при все че е принцеса по рождение? Не, казвам аз, никога!

Всички дами извикаха: „Не, не!“ — и се хвърлиха на шията на Мари, като плачеха и говореха:

— О, благородна спасителко на любимия ни брат, нашия принц, о, несравнима демоазела Щалбаум!

Сега вече дамите въведоха Мари и лешникотрошача в двореца, и то в една зала, стените на която бяха целите от бляскави разноцветни кристали. Но което най-много се хареса на Мари, бяха прелестните малки столчета, масички, скринчета и какви ли не още неща наоколо, всичките изработени от кедрово или махагоново дърво и украсени тук-там със златни цветя. Принцесите накараха Мари и лешникотрошача да седнат и казаха, че веднага ще приготвят сами обеда. Те донесоха множество малки гърненца и купички от най-фин японски порцелан, а също и лъжици, вилици и ножове, рендета, тенджери и други кухненски принадлежности от злато и сребро. После надонесоха най-хубави плодове и сладкиши, каквито Мари никога не бе виждала, и се заловиха най-грациозно да изстискват плодовете, да счукват подправките, да настъргват захаросаните бадеми — с една дума, така да домакинстват, че Мари трябваше да признае умението им да се справят с готварското изкуство и се убеди, че обедът ще бъде прекрасен. Чувствайки живо, че и тя е опитна в тия неща, Мари тайно желаше да вземе участие в работата на принцесите. Сякаш отгатнала неизреченото желание на Мари, най-хубавата от сестрите на лешникотрошача ѝ подаде един малък златен хаван с думите:

— О, мила приятелко, скъпа спасителко на моя брат, счукай мъничко от тази кристална захар!

Когато Мари зачука бодро захарта в хавана, така че той зазвуча като прелестна песен, лешникотрошачът започна подробно да разказва какво е станало по време на страшното сражение между неговата армия и армията на мишия цар, как той поради малодушието на неговите войски е бил победен, как след това ужасният цар на мишките е щял напълно да го изгризе и как Мари е трябвало да пожертва за това много от неговите поданици, които са били на служба при нея, и тъй нататък, и тъй нататък. Като слушаше неговия разказ, на Мари ѝ се струваше, че думите му, а дори и нейните удари в хавана звучат все по-далечно и по-

неясно. Скоро тя почна да вижда някакви сребърни воали да се издигат като прозрачни мъгли, в които принцесите, пажовете, лешникотрошачът и дори тя самата заплуваха, зачу се странно пеене, свистене и тихо жужене, което заглъхваше в далечината, а Мари се издигаше като на някакви вълни все по-високо и по-високо, по-високо и по-високо, по-високо и по-високо...

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Прр — пуф!... Мари падна от неизмерима височина. Какво разтърсване! Но тя веднага отвори очи и се видя в леглото си, беше ясен ден, майка ѝ стоеше пред нея и казваше:

— Как може толкова да се спи, закуската отдавна е готова!

Вие без съмнение разбирате, многоуважаеми внимателни слушатели, че напълно смаяна от чудесата, които бе видяла, най-накрая Мари беше заспала в залата на Марципановия дворец и че арапчетата или пажовете, или дори принцесите я бяха донесли вкъщи и я бяха сложили в леглото.

— О, мамо, мила мамо, да знаеш къде ме е развеждал тази нощ младият господин Дроселмайер и какви хубави неща видях!

И Мари разказа всичко почти така точно, както аз току-що го разказах, а майка ѝ я гледаше смаяна. Когато Мари завърши, майка ѝ каза:

— Ти си сънувала много хубав сън, мила Мари, но престани да мислиш за всичко това.

Но Мари настоя упорито, че не е сънувала, а е видяла всичко в действителност. Тогава майка ѝ я заведе при стъкления шкаф, извади лешникотрошачката, която стоеше както обикновено на третия рафт, и каза:

— Глупаво момиче, как можеш да вярваш, че тази нюрнбергска дървена кукла има живот и може да се движи?

— Но, мила мамо — прекъсна я Мари, — аз зная много добре, че малкият лешникотрошач е младият господин Дроселмайер от Нюрнберг, племенник на кръстника Дроселмайер.

Тогава медицинският съветник и медицинската съветничка избухнаха във висок смях.

— Ах — продължи Мари почти с плач, — сега се смееш и ти на моя лешникотрошач, мили татко! А той така хубаво се изказа за тебе! Когато ние пристигнахме в Марципановия дворец и той ме представи на сестрите си, принцесите, той каза, че си бил един многоуважаван медицински съветник!

Смехът стана още по-силен и сега пригласяше и Луиза, а дори и Фриц. Тогава Мари изтича в другата стая, извади бързо седемте корони на мишия цар от кутийката си и ги подаде на майка си с думите:

— Ето, мила мамо, това са седемте корони на царя на мишките, които младият господин Дроселмайер ми предаде миналата нощ в доказателство за победата си.

Медицинската съветничка учудено загледа малките коронки, които бяха изработени от някакъв непознат, но много блестящ метал така фино, както човешката ръка не би могла да го направи. Също и медицинският съветник не можеше да се нагледа на коронките и двамата — бащата и майката — сериозно настояха пред Мари да признае откъде има тези коронки. Но тя не можеше да каже друго, освен това, което вече бе казала, и когато накрая баща ѝ строго ѝ се скара и дори я нарече малка лъжкиня, тя започна неудържимо да плаче и да нарежда:

— Ах, аз, горкото дете, какво мога да кажа аз, горкото дете!

В този момент вратата се отвори. Апелативният съдия влезе и извика:

— Какво има, какво има? Защо плаче моята кръщелничка Мари? Какво има наистина?

Медицинският съветник му разказа всичко, което се бе случило, като му показва и коронките. Но щом съгледа коронките, апелативният съдия се изсмя и извика:

— Глупава работа, глупава работа, това са коронките, които носех преди години на часовниковата си верижка. Аз ги подарих на малката Мария за рождения ѝ ден, когато тя стана на две години. Не си ли спомняте?

Нито медицинският съветник, нито съпругата му можеха да си припомнят такова нещо, но когато Мари забеляза, че лицата на родителите ѝ отново станаха приветливи, тя се спусна към кръстника си и извика:

— Ах, ти знаеш всичко, кръстник Дроселмайер, кажи им сам, че моят лешникотрошач е племенникът ти, младият господин Дроселмайер от Нюрнберг, и че той ми е подарил коронките!

Ала апелативният съдия направи много мрачно лице и промърмори:

— Глупава, детинска работа.

Тогава и медицинският съветник взе малката Мари при себе си и много сериозно ѝ каза:

— Слушай, Мари, остави вече тая фантазия и тези глупости. Ако още веднъж кажеш, че глупавата грозна лешникотрошачка е племенник на господин апелативния съдия, ще изхвърля през прозореца не само лешникотрошачката, но и всичките ти кукли, включително и мамзел Клерхен.

Сега горката Мари не смееше, разбира се, да говори вече за това, което изпълваше цялата ѝ душа, ала вие ще се съгласите, че такова хубаво и чудесно нещо, каквото се беше случило на Мари, не можеше в никакъв случай да бъде забравено. Дори твоят другар, драги читателю или слушателю Фриц, дори твоят другар Фриц Щалбаум веднага обръщаше гръб на сестра си, когато тя речеше да му разкаже нещо за чудесното царство, в което се бе чувствала толкова щастлива. Казват дори, че понякога той промърморвал през зъби: „Глупава гъска!“, но като знай изпитаното му добро сърце, не го вярвам. Едно е сигурно: тъй като той вече нямаше вяра в това, което Мари му разказваше, той формално се извини на публичен парад пред своите хусари за сторената им неправда, прикачи им вместо отнетите кокарди много по-високи и по-хубави плюмажи от гъши пера и пак им позволи да свирят гвардейския хусарски марш. Но ние много добре знаем каква беше работата с тяхното мъжество, когато отвратителните куршуми правеха петна по червените им мундири.

И тъй, Мари не биваше вече да говори за своето приключение, но картините от онова чудесно, вълшебно царство постоянно я обкръжаваха като сладостен ромон, като прелестни звуци. Щом насочваше мисълта си натам, тя виждаше всичко отново, така че вместо да играе както обикновено, често седеше тихо и неподвижно, вдълбочена в себе си, заради което всички я смятаха за малка мечтателка. Случи се веднъж, че апелативният съдия поправяше един часовник в дома на медицинския съветник. Мари седеше при стъкления шкаф и потънала в бляновете си, гледаше малкия лешникотрошач. Изведнъж от нея неволно се изтръгна:

— Ах, драги господин Дроселмайер, ако бяхте наистина жив, аз нямаше да направя като принцеса Пирлипат и да ви отхвърля, след като заради мене сте били загубили младежката си красота!

В същия миг апелативният съдия извика:

— Хайде, хайде — глупави приказки!

Тогава изведнъж нещо така изтрепя, че Мари се повали в безсъзнание от стола си на земята. Когато дойде на себе си, майка ѝ, загрижена около нея, каза:

— Как може така да паднеш от стола, толкова голямо момиче! Тук е пристигнал племенникът на господин апелативния съдия от Нюрнберг, бъди внимателна към него.

Мари погледна нагоре, апелативният съдия си беше сложил пак стъклената перука, облякъл беше жълтия жакет, сега се усмихваше много доволен и държеше за ръка един наистина малък, но много строен младеж. Лицето му беше само кръв и мляко, носеше прелестна червена дрешка със златни нашивки, бели копринени чорапи и обувки, жабото си беше окичил с чудесно букетче, беше изящно фризиран и напудрен, отзад на гърба си имаше отлична плитка. Малката шпага, която носеше отстриани, изглеждаше цялата в скъпоценни камъни, толкова блестеше, шапката под мишницата му беше изтъкана от най-фина коприна. А приятните си обноски младежът веднага показва с това, че беше донесъл на Мари множество играчки, но преди всичко най-хубав марципан и същите фигурки, които царят на мишките ѝ беше изгризал, а на Фриц — една великолепна сабя. На обед приятният младеж чупеше със зъби лешници за всички, дори и най-коравите не му се опираха, с дясната си ръка ги слагаше в устата, с лявата дърпаше отзад плитката си и — прас! — черупката на лешника се разпадаше на парчета! Мари се изчерви цялата, когато съгледа приятния млад човек, и още повече се изчерви, когато младият Дроселмайер я покани след обед да отидат при стъкления шкаф в дневната стая.

— Поиграйте си заедно, деца, сега, когато всичките ми часовници вървят добре, аз нямам нищо против — извика апелативният съдия. Щом обаче останаха сами, младият Дроселмайер се отпусна на едно коляно и заговори:

— О, моя несравнима демоазела Щалбаум, тук във вашите крака вие виждате оцастливения Дроселмайер, комуто вие спасихте на това място живота! Вие бяхте така добра да кажете, че няма да ме отблъснете като лошата принцеса Пирлипат, ако заради вас съм станал грозен! Тогава аз веднага престанах да бъда презреният лешникотрошач и добих отново предишната си нелоша външност. О, превъзходна

демоазела, ошастливете ме с вашата скъпа ръка, споделете с мен царство и корона, владейте заедно с мен над Марципановия дворец, защото там сега аз съм цар!

Мари вдигна младежа и тихо каза:

— Мили господин Дроселмайер! Вие сте един благ, добросърдечен човек и тъй като управлявате, освен това и една приятна страна с много хубави, весели хора, аз ви приемам за свой годеник!

Така от този момент Мари стана годеница на Дроселмайер. След едногодишен срок той я отвел, както казват, със златна каляска, теглена от сребърни коне. На сватбата танцували двайсет и две хиляди блестящи, украсени с перли и диаманти, куклички и Мари и до днес била царица в една страна, из която навсякъде могат да се видят блестящи коледни борови гори, прозрачни марципанови дворци — с една дума, най-красиви и чудни неща, стига човек да има очи да ги види.

Това бе приказката за лешникотрошачката и царя на мишките.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.